

השיבה השלוש-מאות וחמישים-ושבע של הכנסת השישית

יום רביעי, י"א טבת תשכ"ט (1 ינואר 1969)

ירושלים, הכנסת, שעה 11.32

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

מזכיר הכנסת ח. ליאור:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונחו על שולחן הכנסת החלטת ועדת הכנסת בדבר תיקון סעיף 147(1) לתקנון.

היו"ר מ. סרדינס:

הנני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. אבקש את מזכיר הכנסת להודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

ב. שאלות ותשובות

היו"ר מ. סרדינס:

נשמע עכשיו שאלות ותשובות.

1. תכניתו של השר מ. בגין ליישוב שטחי ארץ ישראל

חבר הכנסת א. אבנרי שאל את השר מ. בגין ביום כ"ו בכסלו תשכ"ט (17 בדצמבר 1968):

בידיעה שנתפרסמה ב"ידיעות אחרונות" וב"מעריב" של יום 13 בדצמבר 1968, נמסר כי השר מנחם בגין הגיש לממשלה תכנית ליישוב השטחים המוחזקים.

הנני מבקש לדעת:

האם ידיעה הנ"ל נכונה?

השר מ. בגין:

אמנם כן: הצעת, והריני מציע, להקים קריות עם תושבים יהודיים בכל ערי ארץ ישראל המשוחררות, ביריחו, חברון, בית-לחם, רמאללה, שכם, ג'נין, תול-כרם, קלקיליה, עזה, רפיח, ועוד.

באזני השואל הנכבד, עלי לשים את הדגש, לפני הכל, במלים "ארץ ישראל". יואיל נא לרשום לפני, כי הריני דוחה, ללא סייג, את הגירסה, ששמעתייה מפיו אף אתמול בכנסת, הקוראת לארצנו, לנחלת אבותינו, למול-דת של העם היהודי, בשמות השאולים, הסלפניים: "פלשתינה" או "פלסטין". קראתי כי בעל השאלתה הנכבד עוסק לאחרונה גם בהיסטוריה, והוא חוזר לתקופת הצלבנים, אבל ודאי יסכים עמדי אם אומר שעמנו חי בארץ הזו אלפי שנים לפני התקופה בה גילה לאחרונה חבר הכנסת אבנרי עניין מיוחד. כדאי איפוא שידע כי לפני למעלה מאלפיים ומהא וחמישים שנים החליטו אויבי ישראל, אשר השתלטו על ארצנו, שיעבדו את עמנו וניסו להכחידו מגוי, לכנות את ארץ אבותינו כולה בשם ארץ פלשתים. מן ההקנטה העויינת ההיא צמחו השמות הזרים של ארצנו אשר שרשם אחד: הפלשתי. מכאן השמות המטעים "פלשתינה" "פלסטין", "פלשתיין", ו"פלסתיין". בעוד שמה האמיתי, ההיסטורי, של ארץ זו הוא: ארץ ישראל. באנגלית: The Land of Israel; בצרפתית: La Terre d'Israel; בספרדית: Tierra d'Israel; ברוסית: Страна Израил; ובתרגום מדויק לערבית: "ארד אשראיל". בארץ ישראל, אשר מן הדין ומן הצדק ההיסטוריים הוא כי תהיה לעולם, כפי

היו"ר מ. סרדינס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אבנרי.

אורי אבנרי (העולם הזה – כוח חדש):

קודם כל, אני מברך את השר בגין על התשובה הרא-שונה שלו לשאלתה; והייתי רוצה לשאול:

לפני שבוע אישר פה השר דין כי עמדתו המוצהרת, שאנו מוכנים להחזיר הרבה, הרבה שטחים תמורת שלום (בפירוש "שטחים" אמר), מבטאים את עמדת הממשלה, או את רוב הממשלה. האם הדעה שהביע כבודו כרגע בתשובתו אינה עומדת בסתירה לעמדה של רוב הממשלה?

השר מ. בגין:

אני מודה על הברכה. ומאחר שאני מעוניין בריבוי שאלות – אבקשן לחפוף את השאלה הנוספת לשאלתה נפרדת.

2. ידיעה בעתונות על טעות חשבונית בתקציב המדינה

חבר הכנסת ש. לורנץ שאל את שר האוצר ביום ד' בכסלו תשכ"ט (25 בנובמבר 1968):

בעתון "הארץ" מיום כ"א בחשוון תשכ"ט (12

4. שכרם של מנהלי "חברת אשדוד בע"מ"

חברת הכנסת ש. ארבל-אלמוזליו שאלה את שר האוצר
ביום ו' בכסלו תשכ"ט (27 בנובמבר 1968):

בעתון "דבר" מיום 26 בנובמבר 1968 מורסם: "סך כל התשלומים שהעניקה "חברת אשדוד" בערבון מוגבל, חברה שמחציתה בבעלות ממשלתית, לאחד משני מנהליה הסתכם בשלוש וחצי השנים האחרונות בכ-300,000 ל"י. המדובר הוא במר ע. בן-עמי... כפי שמורים החשבונות של החברה, קיבל בן-עמי מאז אמצע שנת 1964/65 ועד סוף שנת 1967/68 295,353 ל"י, היינו - כ-80,000 ל"י לשנה". למחצית שנת 1964/65 קיבל מר בן-עמי 46,068 ל"י; בשנת 1965/66 שילמו לו 76,340 ל"י, ושנה לאחר מכן - 86,927 ל"י; בשנת 1967/68 שילמה החברה החצי-ממשלתית למר בן-עמי - 92,541 ל"י.

נוכח העובדה שבשנים האחרונות קיימת מדיניות של הקפאת שכר לעובדים במוסדות ציבוריים, ומשרד האוצר תבע מהחברות הממשלתיות לא לחרוג ממדיניות זו לגבי עובדיהם, ובהתחשב בהשלכות העלויות להיות לגבי שכרם של עובדים אחרים הנמצאים בדרג של מר בן-עמי, רצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם הפירסום בעתון "דבר" תואם את המציי-אות?
2. האם השכר ששולם למר בן-עמי אושר על-ידי הנהלת החברה, לרבות נציגי הממשלה שבה?
3. אם כן, מה היו הסיבות לכך?
4. האם ההחלטה על שיעור שכרו של מר בן-עמי הובאה לידיעתו ואישורו של שר האוצר?
5. אם כן, מה היתה עמדתו?
6. מה שיעור שכרו של המנהל השני ב"חברת אשדוד"?
7. האם כבוד השר מוכן לבדוק מחדש את שיעור שכר העבודה של המנהל ב"חברת אשדוד"?

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

1. הפירסום בעתון "דבר" מיום 26 בנובמבר 1968 הוא נכון. סכומים אלה כוללים, מלבד השכר, גם את התוספות הסוציאליות כגון הפרשות לפיצויים ולחופשה, את דמי אחזקת טלפון ורכב, נסיעות לחוץ-לארץ וכן הוצאות אחזקתו של נהג למכונית (משכורת ותנאים סוציאליים).

2. השכר ששולם אושר על-ידי הנהלת החברה. בהנהלת חברה זו אין נציגי ממשלה, וזאת בהתאם למבנה המשפטי שלה.

3. מועצת המנהלים רשאית לפעול לפי שיקול-דעתה לגבי החלטותיה, ועל בסיס זה מונתה ועדה מיוחדת מבין חברי מועצת המנהלים אשר הוסמכה לקבוע את שכרם ותנאי עבודתם של המנהלים, ובהתאם לכך קבעה מה שקבעה.

4. לא.

5. העניין, כאמור, לא הובא לידיעתו.

6. שיעור שכרו של המנהל השני בחברת אשדוד הוא כיום 1,500 ל"י לחדש.

7. קיים הסכם עם המנהלים, וביקשתי ממנהל רשות החברות לבדוק את העניין.

בנובמבר 1968) מתפרסם, שהממשלה עומדת לשלם השנה 50 מיליון דולר ללא כיסוי תקציבי בגלל טעות חשבונית שנפלה בקשר להכנת תחזית חובות המדינה במטבע-חוזן. המדובר בפרדיון מוקדם של "בוגדס", אשר שכחו להביאו בחשבון בעת עריכת התקציב לשנה השוטפת.

הנני לשאול:

1. הנכונה הידיעה כנ"ל?
2. אם כן, במה יסביר כבוד השר את הטעות בסכום כה רציני כ-50 מיליון דולר?
3. מה בדעת כבוד השר לתקן כדי שמשגים כגון אלה לא יקרו בעתיד?

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

ראה נא תשובתי לשאלתה של חברת הכנסת דניאל לוי מיום 11 בנובמבר 1968, באותו נושא.

3. השפעת משבר המטבע בצרפת על היצוא הישראלי

חברת הכנסת י. תמיר שאל את שר האוצר ביום ו' בכסלו תשכ"ט (27 בנובמבר 1968):

יואל נא השר להשיב בכנסת:

1. מה הן ההשלכות של משבר המטבע בצרפת וסיבוכיו על היצוא הישראלי?
2. מה הן תכניות הממשלה בנידון?
3. מה הן השפעות משבר המטבע בצרפת לגבי המטבע הישראלי?

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

1. משבר המטבע בצרפת אינו משפיע בצורה רצינית על היצוא הישראלי. אין כמובן לבטל לגמרי את הגבלות הצנע ומסי הקנייה שהוטלו בצרפת וישפיעו על הצריכה המקומית ובודאי גם על כלל היבוא. יש לציין שהמוצרים שעלולים להיגזק קשורים ליצוא חקלאי ולמוצרי חקלאות מעובדים, אולם בשלב זה טרם ידוע לנו על ביטול הזמנות כל-שהן על-ידי היבואנים הצרפתיים.

2. לאור האמור לעיל, אין לנו תכניות ספציפיות, אף כי אנו עוקבים בערנות אחרי התפתחות סחר-החוץ בינינו לבין ארצות אירופה.

3. ראה התשובה שהשיבתי ביום 16 בדצמבר 1968 על שאלתה של חברת הכנסת דניאל לוי באותו נושא.

היו"ר מ. סרדינס:

שאלה נוספת לחברת הכנסת תמיר.

יוסף תמיר (גח"ל):

האם חלה התייקרות של מוצרי צרפת המשווקים בישראל?

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

לא ידוע לנו. אינני חושב שאנו מרגישים בהתייקרות של סחורות יבוא מצרפת. על-פי רוב אלה הם מוצרים כין-לאומיים שאינם חייבים לקנותם במקור זה דווקא ולא במקור אחר. אולי במשך הזמן נרגיש בכך. אמנם כל האמצעים שנקטה ממשלת צרפת נועדו לייקר את היבוא לצרפת ולהוזיל את היצוא מצרפת. לפיכך, מבחינת יבוא סחורות מצרפת, אינני חושב שחלה התייקרות.

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

א-ב. אמנם הועלו השומות במקרים מסוימים, כפי שאסביר להלן, אולם, למרות פעולה זו, לא חוייב שום בעל בניין במס גבוה יותר מזה ששילם אשתקד.

ג. אני מניח שהשאלה נובעת מן הרביזיה של השומות באמצע השנה, באותם מקרים שכתוצאה מאיחוד מסי הרכוש, הממשלתי והעירוני, גדרשו בעלי-בתים לשלם פחות משני שלישים מן המס ששילמו אשתקד. תופעה זו נובעת מכך שהשווי לצורך ארנונות הרכוש העירונית ברשויות המקומיות השונות לא היה זהה. לכן, כשאוחדו ארנונות הרכוש העירונית ומס הרכוש הממשלתי, נוצרו חריגים מעין אלה. אולם במקרים אלה של תיקוני שומה לא שילם שום בעל-בית מעל לרמה של 80% מן המס ששילם אשתקד לשתי הרשויות גם יחד.

ד-ו. שומת מס הרכוש על בניינים נקבעת לפי שכר-הדירה הצפוי בהתאם לחוק הגנת הדייר. אם ההכנסה משכר-דירה דלה, ממילא השווי נמוך יותר, והמס, שנקבע לפניו, הוא קטן יותר.

8. פיקוח מטעם הממשלה על החברות שבבעלותה המלאה או החלקית

תבר-הכנסת א. אבנרי שאל את שר האוצר ביום י"ג, בכסלו תשכ"ט (4 בדצמבר 1968):

בידיעה, שנתפרסמה ב"הארץ" של יום 27 בנובמבר 1968, נמסר כי המשכורת, התוספות וההוצאות האחרות של שני המנהלים בחברת אשדוד בע"מ (או קי.בי.ע.), בה שותפה הממשלה ב-50%, הגיעו בשלוש השנים וחצי האחרונות לסכום של 600 אלף ל"י בקירוב.

לפי ידיעה, שהופיעה בעתון, המדובר במר עובד בן-עמי, מייסד החברה, במר אברהם עופר שהיה נציג הממשלה בהנהלה ובמר תמיד אשר החליף אחרי כן את מר עופר, כך שבפועל כיהנו רק שני מנהלים (נציגי הממשלה כיהנו לסירוגין).

בידיעה על אותו נושא, שנתפרסמה ב"דבר" של יום 26 בנובמבר 1968, נמסר כי חשבונות החברה מורים, שמר בן-עמי קיבל מאז אמצע שנת 1964/65 ועד סוף שנת 1967/68 295,353 ל"י. בסכום זה כלולים משכורתו של מר בן-עמי, תוספות סוציאליות, נסיעות לחוץ-לארץ ותשלומים בעבור טלפון והחזקת רכב וכן שכר הנהג של מר בן-עמי.

הנני מבקש לדעת:

1. האם מקיימת הממשלה פיקוח על החברות שבבעלותה המלאה או החלקית?

2. אם מקיימת הממשלה פיקוח - מה טיבו של פיקוח זה?

3. האם מגבילה הממשלה את משכורותיהם והוצאותיהם של מנהלי חברות שבבעלותה המלאה או החלקית?

4. אם קיימת הגבלה כנ"ל - מה הן ההוראות לגבי משכורת מקסימלית?

5. אם קיימות חברות ממשלתיות כל-שהן (בבעלות מלאה או חלקית של המדינה), בהן משכורות המנהלים, לרבות הוצאות החזקתם (אש"ל, נסיעות וכו') עולות על הסך של 70 אלף ל"י לשנה; ואם קיימות חברות כנ"ל - אילו הן החברות?

5. בדיקת המנגנון של משרד האוצר

חבר-הכנסת ש. תמיד שאל את שר האוצר ביום י"א בכסלו תשכ"ט (2 בדצמבר 1968):

בעקבות ידיעה בעתון "מעריב" על שינויים אפס-ריים במנגנון משרד האוצר, אבקש את כבוד השר להשיבני:

1. האם נבדקים שינויים במבנה האישי במשרד האוצר?

2. אם כן, מה הם השינויים שהפעלתם נידונה?

3. האם נבדקים שינויים במבנה התיפקדי של המחלקות השונות במשרד האוצר?

4. אם כן, מה הם השינויים שהפעלתם נידונה?

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

1. לא.

2. ראה תשובתי ל-1.

3. באופן שוטף נבדקים תפקידי המחלקות אך אין ברגע זה כוונה לעשות שינוי כלשהו.

4. ראה תשובתי ל-3.

6. ידיעה בעתונות על תשלומי משכורת והוצאות למנהלי חברת אשדוד

חברת-הכנסת ש. י. גרוס שאל את שר האוצר ביום י"א בכסלו תשכ"ט (2 בדצמבר 1968):

בעתונות פורסמה ידיעה שעני מנהלי חברת אשדוד, בה שותפה הממשלה ב-50%, קיבלו כמשכורות והוצאות בשלוש השנים וחצי האחרונות סכום של 600 אלף ל"י בקירוב.

הנני מתכבד לשאול את כבוד השר:

א. האם נכונה הידיעה?

ב. הידע שר האוצר על כך?

ג. אם התשובה על שתי השאלות חיובית, יואיל נא כבוד השר להסביר כיצד ייתכן הדבר?

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

ראה נא התשובה שהשיבתי היום על שאלתה של חברת-הכנסת ארבלי-אלמולינו באותו נושא.

7. מקרים של העלאה בשומת מס רכוש

תבר-הכנסת ד. לוי שאל את שר האוצר ביום י"ב בכסלו תשכ"ט (3 בדצמבר 1968):

בעתונות נתפרסמו ידיעות, לפיהן הועלו שומות מס רכוש בעשרות אחוזים.

אודה לכבודו אם ישיבני:

א. האם הועלו השנה שומות מס רכוש?

ב. אם כן, בכמה אחוזים מתבטאת ההעלאה?

ג. מה הן הסיבות להעלאה זו?

ד. האם בשומת מס רכוש יש התחשבות בבעלי-בתים שהשכירו דירות ובהתאם לחוק הגנת הדייר הכנסתם דלה?

ה. אם כן, במה מתבטאת ההתחשבות הזאת?

ו. אם לא, מדוע?

בחברה קיימת עם ההוצאות כפי שנקבעו בעבר על-ידי מועצת המנהלים. המדינה קיבלה אחוז מסוים של שליטה כתוצאה מלחצים מסוימים. אינני חושב שיש מקום לחשש שהבעת בהסתמך על מקרה זה.

9. דמי אחזקה של משרדים ממשלתיים ב"מגדל שלום מאיר" בתל-אביב

חבר-הכנסת א. אבנר שאל את שר האוצר ביום י"ט בכסלו תשכ"ט (10 בדצמבר 1968):

ביום 13 במאי 1968 השיב סגן שר האוצר על שאלתה שלי, אשר ביקשה פירוט לגבי משרדים ממשלתיים שנרכשו בבניין "מגדל שלום" בתל-אביב.

הנני מבקש לדעת:

1. בעבור משרד הפנים, בכלל זה תיכנון, שולם הסך של 3,225,000 ל"י (תשובת סגן שר על השאלתה הנ"ל); כמה חדרים הועמדו לרשות משרד הפנים בשתי הקומות שנרכשו, 14, 15, תמורת הסך הנ"ל?

2. מהו הסכום שמשד הפנים משלם לחברת ההחזקה של הבניין תמורת השירותים המסופקים למשרד הפנים בשתי הקומות הנדונות? בכמה עלו השירותים במשרדו הקודם של משרד הפנים ברחוב אלנבי?

3. בתשובה לשאלתה הנ"ל ציין כבוד סגן שר האוצר, כי שולם בעד רכישת משרדי האוצר, התיירות, התחבורה, הפיתוח, המכון ליצוא, סך 5,865,000 ל"י; הנני מבקש לדעת כמה חדרים הוקצו לכל יחידה, כמה משלמים בעד כל יחידה תמורת השירותים, ובממוצע כמה עולה לשנה החזקה של כל חדר בגודל רגיל?

4. כמה שילמו שכר-דירה בעד כל המשרדים הנזכרים בסעיף 3 דלעיל (התשובה לגבי כל משרד) במקומו הקודם?

5. בסעיף 3(1) של תשובתו אומר כבוד סגן שר כי המשרדים הקדומים של משרד הפנים הוחזרו ללא דמי מפתח לבעליהם ("למרות כל מאמציו לא נמצא שוכר לדיר זה"). אבקש לדעת:

א. אילו מאמצים נעשו?

ב. האם אגף נכסי המדינה במשרד האוצר פירסם הודעות בעתונות?

ג. האם נעשו מאמצים כל-שהם למצוא שוכר מתאים באמצעות ועדת הדיר הממשלתית, ואם כן — אילו מאמצים?

6. בסעיף 4 לתשובתו אומר כבוד סגן שר כי "נמצאים (משרדים בתל-אביב) בבניינים רעועים ובלתי-מתאימים למטרות ובצריפים ארעיים"; הנני מבקש לדעת — מדוע לא הועברו אותם משרדים הנמצאים במקומות כג'ל למשרדיו בעבר של משרד הפנים ברחוב אלנבי בתל-אביב?

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

1. חדרים ואולמות הועמדו לרשות משרד הפנים — לשכת השר ומינהל המחוז, תל-אביב — בקומות 14 (3/4 קומה) ובקומה 15 (שלמה).

2. משרד הפנים משלם למגדל שלום מאיר בע"מ, חברה לניהול, תיפועל ואחזקה, תמורת השירותים המסופקים בשתי הקומות הנדונות סך 95,000 ל"י לשנה (הפרשים יותאמו ויוחזרו בסוף השנה). בעד השירותים

6. האם קיימה הממשלה פיקוח על החברה הנ"ל?

7. האם נתונים דלעיל נכונים, ואם אינם נכונים — מה אינו נכון בהם?

8. האם שולמה משכורתם של מר בן-עמי (לרבות הוצאות ההחזקה כג'ל) והמנהלים האחרים על דעת הממשלה?

9. האם גם לפני הצטרפותה של הממשלה לחברה הנ"ל קיבל מר בן-עמי משכורת והוצאות כג'ל, ואם לא קיבל — בכמה הסתכמו הוצאותיו ומשכורתו לשנה (שתי השנים שלפני הצטרפות הממשלה) בטרם הצטרפה הממשלה לחברה?

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

1. הממשלה מקיימת פיקוח על חברות שבבעלותה המלאה או החלקית.

2. פיקוח זה נעשה על-ידי מערכת התיקצוב, החלטות ועדת השרים הכלכליים, מיוניים של דירקטורים ופיקוח ישיר על-ידי השרים הממונים ועל-ידי רשות החברות.

עם כל אלה יש ליכור כי החברות הממשלתיות פועלות מבחינה משפטית על-פי פקדות החברות. בהתאם לכך מתמנים נציגי בעלי המניות כחברי דירקטוריון, ומשנתמנו, רשאים הם לפעול לפי שיקול-דעתם.

3. הכללים נקבעים בתקנונה של כל חברה וחברה. ועדת השרים קובעת באישורה בעת הקמתן של החברות הנחיות לגבי רמות השכר. לאחרונה אף יצאה הוראה הקובעת הקמתה של ועדה ממשלתית בראשותו של שר העבודה לשמירה על מדיניות השכר. במקביל לכך, שוקדת רשות החברות הממשלתיות על בחינה מחודשת של נושא השכר בחברות הממשלתיות.

4. אין הוראה בדבר משכורת מקסימלית.

5. ביקשתי ממנהל רשות החברות הממשלתיות לבחון את הנושא ולהדעיני בהקדם תוצאות בדיקתו.

6. כן.

7. כן.

8. לא. היא שולמה על דעת הנהלת חברת אשדוד, שבה אין לממשלה ייצוג.

9. לפני הצטרפותה של חברת הנאמנות לחברת קיביע. קיבל מר בן-עמי מחברה זו הוצאות בלבד ומכיוון שהחברה היתה פרטית, אין בידנו נתונים על שיעורן באותה תקופה.

הי"ר מ. סרדינס:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת אבנר.

אורי אבנר (העולם הזה — כוח חדש):

כבוד סגן שר, האם יהיה נכון לומר שנוצר מצב, שיש בארץ חברות שחובת הממשלה לממן אותן בצורות שונות, להעשיר אותן בצורות שונות, אבל לממשלה אין זכות למנוע את בעלי אותן חברות מלחלק ביניהם את הכספים מסיבות גלויות או גלויות-למחצה?

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

אינני חושב שבמקרה זה נוצר מצב כזה. במקרה זה היתה התפתחות הפוכה. זו היתה חברה בבעלות פרטית. הממשלה, כתוצאה מלחצים, נכנסה לשותפות

ופקיד שומה תל-אביב 7 (רחוב ליאונרדו דה-וינצ'י) שכנו
 בנכסי המדינה ולא שילמו דמי שכירות.

ב. בעד מחלקת הבלו ומס בולים (סימטת בית-
 השואבה) - שולם 47,250 ל"י לשנה.

ג. משרד התיירות (בניין "הסנה") - שולם על-ידי
 המשרד סך 27,000 ל"י לשנה.

ד. משרד התחבורה (רחוב אחד-העם 13) - שולם
 סך 5,300 ל"י לשנה.

ה. משרד הפיתוח (הקריה) - לא שולמו דמי
 שכירות.

ו. המכון ליצוא (רחוב נחלת בנימין) שולם על-ידי
 המכון.

5. נעשו מאמצים על-ידי ועדת הדיור המחוזית
 למצוא דיירים באמצעות מתווכים ומודעות בעתונות
 ("הארץ" - "מעריב" מיום 17 בנובמבר 1967), אולם
 כל המאמצים לא נשאו פרי. באותו הזמן היו בניינים
 רבים פנויים באזור המרכזי של תל-אביב-יפו, שהוצעו
 למכירה או להשכרה, אולם נוכח המצב ששרד אז בשוק
 נכסי דלא ניידי והציפייה לשינויים בחוק הגנת הדייר
 לא היו כל דרישות לשכירת משרדים בדמי מפתח.
 ובמידה שגופים מסויימים התעניינו ברכישת משרדים
 או בשכירתם, הרי הנטייה היתה למשרדים חדישים עם
 סידורי חניה לרכב. עובדה היא שבעלי הבניין לא הצליחו
 להשכיר את המשרדים בבניין ברחוב אלנבי עד היום,
 והם עומדים עדיין ריקים וללא שימוש.

מינהל מקרקעי ישראל לא טיפל בהשכרת המשרדים
 ואף לא היה צריך לטפל בה.

6. המשרדים ברחוב אלנבי הוצעו על-ידי ועדת
 הדיור המחוזית למשרדי ממשלה שונים הנמצאים במב-
 נים רעועים ובלתי-מתאימים. משרדים אלה אמנם בתנו
 את ההצעה, אולם בסופו של דבר סירבו לקבלה. נתברר
 שהמשרדים ברחוב אלנבי, הנמצאים בבניין ישן, אינם
 הולמים צרכים מיוחדים כגון הכנסת מכונות יב.מ.,
 הדורשות עומס מסויים של הרצפות. כגורם מרתיע היו
 גם ההזנחה והעזובה של הבניין, הצורך בהוצאות גדולות
 לשיפוצים, וחוסר מקום לחניית רכב בסביבת הבניין.

10. זכויות וחובות בהקציבה של המשרדים הממשלתיים שהועברו למגדל שלום בתל-אביב

חבר-הכנסת א. אבנרי שאל את שר האוצר ביום י"ט
 בכסלו תשכ"ט (10 בדצמבר 1968):

ביום 13 במאי 1968 השיב סגן שר האוצר על
 שאילתה שלי, אשר ביקשה פירוט לגבי משרדים ממשל-
 תיים שנרכשו בבניין "מגדל שלום" בתל-אביב.

בתשובתו מסר סגן שר האוצר כי חלק מן המשרדים
 הממשלתיים שפנו נמסרו למשרדים ממשלתיים אחרים.

הנני מבקש לדעת:

1. בכמה זיכתה ועדת הדיור הממשלתית את
 תקציבו של כל משרד אשר פינה משרד קודם והועבר
 למגדל שלום?

2. בכמה חוייב מתקציבו כל משרד ממשלתי
 שהועבר למגדל שלום על-ידי ועדת הדיור הממשלתית?

במינהל המחוז, רחוב אלנבי (בלי מעלית), ובלשכת
 השר ברחוב אחד-העם שולם סכום של 40,300 ל"י לשנה.
 3. א. במשרדים שבעד רכישתם שולם סך 5,865,000
 ל"י יש לכלול גם את משרד הדואר - כפי שנמסר בת-
 שובה לשאילתה הקודמת של חבר-הכנסת אבנרי באותו
 עניין.

ב. למשרדים הנוכחים בסעיף זה של השאילתה
 הוקצבו חדרים בבניין הגדון כמפורט להלן:

חדרים ואולמות	
142	פקידי שומה תל-אביב 4 ו-7
16	מחלקת הבלו
22	משרד התיירות
9	משרד התחבורה
4	משרד הפיתוח
23	המכון ליצוא

ג. תמורת השירותים משלמים: $3\frac{1}{4}$ קומות של:

1) אגף מס הכנסה ומס רכוש	ל"י לחודש
הוצאות אחזקה	6,825
נקיון	4,144
סה"כ	10,969
2) מחלקת הבלו	ל"י לחודש
אחזקה	1,050
נקיון	638
החלפת מגבות	25
מים	45
סה"כ	1,758

3) משרד התיירות	ל"י לחודש
אחזקה	1,200
נקיון	813
חשמל (מים - 15)	360
סה"כ	2,373

4) משרד התחבורה	ל"י לחודש
נקיון ואחזקה	850
5) משרד הפיתוח	ל"י לחודש
אחזקה	150
נקיון	236
סה"כ	386

6) המכון ליצוא	ל"י לחודש
אחזקה	1,575
נקיון	953
מים	36
מגבות	38
סה"כ	2,602

ד. המחיר הממוצע של אחזקת חדר בגודל רגיל
 הוא 1,050 ל"י לשנה.

4. בעד המשרדים הנ"ל (בסעיף 3) במקומותיהם
 הקודמים שילמו:

א. פקיד שומה תל-אביב 4 (רחוב הרברט סמואל)

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

1. ועדת הדיור המרכזית זכתה את תקציבו של כל משרד בדמי השכירות שנחסכו או בסכומים הנקובים בתשובתי לסעיף 4 בשאלתה של חבר-הכנסת אבנרי, שעליה עניתי זה עתה.
2. הרכישה בוצעה מתקציב השקעות בבניינים ממשלתיים, והמשרדים לא חוייבו בקשר אתה.

11. עובדים ארעיים וזמניים בשירות המדינה

חבר-הכנסת מ. ורטמן שאל את שר האוצר ביום כ' בכסלו תשכ"ט (11 בדצמבר 1968):

אודה לכבוד השר אם ישיבני:

1. מה מספר העובדים הארעיים בשירות המדינה?
2. מה מספר העובדים הזמניים בשירות המדינה?
3. האם תתאפשר קליטתם של העובדים הארעיים והזמניים, המועסקים תקופה ארוכה, כעובדים קבועים בשירות המדינה?

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

1. מספר העובדים הארעיים בשירות המדינה ביום 31 במארס 1968 היה 8,981.
2. מספר העובדים הזמניים בשירות המדינה ביום 31 במארס 1967 היה 492 (אין נתונים לשנת 1968, אך יש להניח שהמספר לא השתנה במידה ניכרת).
3. עובד זמני אינו מועסק ליותר משנתיים. כעבוד שנתיים מופסקת עבודתו או שהוא מועבר לקביעות. עובד ארעי המועסק מטעם "לחץ עבודה" עובר לזמניות, בדרך כלל כעבור 12 או 18 חודש לעבודתו; ואולם סוכם עם איגוד עובדי המדינה שתקופת הזמן שבין 30 ביוני 1966 ועד 31 במארס 1970 לא תיחשב לעובדים ארעיים לצורך מעבר למעמד של עובדים זמניים. עובד ארעי, המועסק במשימה חולפת, אינו זכאי להעברה לקביעות, תהיה אשר תהיה תקופת העסקתו באותה משימה, אלא אם כן נהפכת המשימה החולפת למשימה קבועה והדבר מוצא את ביטויו בתקן.

ג. הצעות לסדר-היום**1. ההודעה החד-צדדית של הנהלת נמל אשדוד על אי-תשלום**

שכר לפי נורמות וסכנת שיתוק לנמל

שערויה הן מבחינת שיבוש יחסי העבודה במקום והן מבחינת שיבוש סדרי תיפעולו של הנמל בעונה הבערת של יצוא ההדרים.

בתגובה על הפרה זו של הסכם העבודה הורה ועד פועלי התיפעול לכל פועלי הנמל לעבוד יום עבודה רגיל, תוך מילוי נורמה אחת ליום. אולם השכר היומי שהנהלת הנמל משלמת לפועלים הוא פחות ממה שמגיע להם אפילו בעד נורמה אחת. נוצר מצב של שביתת האטה בנמל אשדוד, הפסדים לנמל, גרימת קשיים והפסדים ליצואנים, והצורך להפגות אגיות הובלה מאשדוד לנמל חיפה. לא ייתכן שהנהלת הנמל לא הבינה כי בצעדה המתגרה היא גוררת את הפועלים לשביתה, להחרפת יחסי העבודה במקום שתקינותם היא חשובה ביותר. ואכן, מנהל הנמל הוא עצמו עשה פומבי לצערו ולא הסתיר כי כל כוונתו בהוראה שנתן היתה "להעביר את הסכסוך אל המוסדות העליונים של ההסתדרות", שם ישנה, לדעתו, אוזן קשבת למגמותיה של רשות הנמלים לכפות על העובדים נורמות עבודה גבוהות. לאור זה תואמה את האמת ההאשמות שהטחו נציגי העובדים כלפי ההנהלה, הגורמת לחבלה מכוונת בעבודת הנמל בעונה זו דווקא; לאור זה שקולה ואחר-אית היא הוראת ועד העובדים לכל הפועלים לעבוד לעבודה יומית.

חברי הכנסת, מי שעקב אחרי ההתפתחות בנמל חיפה, וכן בנמל אשדוד, בשלוש השנים האחרונות, יכול היה להיווכח, כי מאז הועמדו אלופים וסגני-אלופים בראש רשות הנמלים, משבר רדף משבר באותם הנמלים. מאז ועד היום אין נחת לעובדי הנמלים ואין עונה בוערת בנמלים ללא משברים וסכסוכי עבודה. לא רק ועדי הפועלים והעובדים, לא רק מועצות הפועלים במקום - גם המוסדות העליונים של ההסתדרות, שכי-דוע אינם חרדים ביותר להגנת האינטרסים של הפוע-

הי"ר מ. סרדינס:

אנחנו עוברים לסעיף י"ג בסדר-היום: הצעות לסדר-היום. רשות הדיבור לחבר-הכנסת מיקוניס, להצעתו בדבר ההודעה החד-צדדית של הנהלת נמל אשדוד על אי-תשלום שכר לפי נורמות וסכנת שיתוק לנמל.

שמואל מיקוניס (מק"י):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. אני מציע לקיים דיון בכנסת על ההודעה החד-צדדית של הנהלת נמל אשדוד בדבר אי-תשלום שכר לפי נורמות ועל הסכנה של שיתוק הנמל בעונת יצוא ההדרים דווקא. מצב זה נתווה לרגל ההודעה של הנהלת הנמל לפועלים, כי החל מן ה-10 בדצמבר 1968 ישולם לעובדי השינוע שכר יומי על מטענים שמועצת הייצור המשותפת לא קבעה נורמות ייצור לגביהם. הנורמות האלה טרם נקבעו, היות ומועצת הייצור הקודמת פעלה עד סיום תקופת כהונתה ב-12 בדצמבר 1968, ומועצת ייצור חדשה טרם נבחרה כמוסכם במועדה. אף זה קרה לא במעט בגלל הגישה הקטנונית והמתגרה של הנהלת הנמל, שסירבה לשחרר מעבודתו את יושב-ראש ועדת הבחירות, כדי שיוכל להתפנות לאירגון הבחירות של נציגי העובדים למועצת הייצור החדשה, שסירבה אף לשחרר אותו על חשבונה, כפי שהיה נהוג בעבר. הנהלת הנמל גילתה זילזול, האופייני לה, לגבי כל הפניות של ועד העובדים ומזכיר מועצת פועלי אשדוד.

הודעת ההנהלה על תשלום שכר יומי לפועלי הנמל היא הפרה חד-צדדית של הסכם העבודה מצדה. נקיטת שיטת עונשין כזו נגד אלה המקיימים בכוח עבודתם, בכוח הידע והמסירות שלהם. את הנמל רב-החשיבות למשק הלאומי, ולא רק למשק, בגלל דקדוקי עניות של דחייה זו או אחרת בתאריך הבחירות, או של הוצאות קטנות הכרוכות בתשלום שכר עבודה בעד 2-3 ימי הכנות לבחירות - נקיטת שיטה זו היא

כבר תפקיד רב-חיוניות במשק הארץ. בשנת 1967/68 עברו בנמלי הארץ כ-5 מיליון טון מטען, מזה למעלה מ-1.5 מיליון טון, כ-30%, עברו דרך נמל אשדוד. השנה עוד יעלה האחוז, ומתוך קרוב ל-5.5 מיליון טון יעברו בנמל אשדוד כ-2 מיליון טון. בשנת 1967/68 הגיע היצוא של פרי-הדר עד למעלה מ-40 מיליון מיכלים, וקרוב ל-15 מיליון מהם, כ-40%, עברו דרך נמל אשדוד. השנה צפוי בנמל אשדוד יצוא של 18–19 מיליון מיכלים שהם כ-40%, מתוך 45–47 מיליון מיכלים כלל יצוא פרי-ההדר.

נמל אשדוד הגיע, תוך זמן קצר יחסית, להישגים חשובים ומרשימים במילוי משימות, הודות לרמה טכנולוגית מתקדמת, אירגון עבודה יעיל, שיטות טעינה ופריקה משוכללות והתקדמות העובדים במקצועות הנמל השונים ומסירותם לעבודה. בנמל עובדים היום 1,093 פועלים קבועים ו-680 פועלים זמניים, המהווים 58 קבוצות עבודה.

אך בעוד שאני יכול לציין בסיפוק רמות תיפוע טובה, עולה ומשתכללת כל העת, עלי לקבוע עם זה, לצערי, כי בשטח יחסי העבודה בנמל יש עוד מזמן לזמן תקלות חמורות וקיימים ליקויים בהבנה המשותפת, היום-יומית, בין מנהלת הנמל לציבור העובדים, דבר הגורם מפעם לפעם לסכסוכים, אשר בתנאי תקשורת אחרים, משופרים יותר ומתוקנים יותר, אפשר היה בהחלט למנוע לפחות את חלקם.

הסכסוך הקיים נגוע בנושא של קביעת הנורמות בטיפול במטענים, אשר הוויכוח וחילוקי-הדעות סביבו נמשכו זמן רב. אך לפני כשנה, ב-12 בדצמבר 1967, נחתם בנמל אשדוד זכרון-דברים, שקבע כללים מוסכמים להפעלת מועצת ייצור משותפת, שהיו שותפים לה המחלקה לאיגוד מקצועי, המדור למועצות ייצור, מועצת פועלי אשדוד, ועד עובדי התיפוע, מנהל הנמל ורשות הנמלים.

בהתאם לכך הוקמה, בהסכמת הכל, מועצת ייצור משותפת, ונקבעה השיטה של שכר עידוד כאחד האמצעים ליעול התיפוע והעלאת הפריון. זה נתבסס על גורמות של ייצור, שתיקבענה באורח אובייקטיבי ומדעי; כן נקבעו הכללים להפעלת מועצת הייצור והנהגת הנורמות המדודות. ואמנם החלה מועצת הייצור בפעולתה הסדירה, בעקבות ההסכם הנ"ל.

ב-31 באוקטובר 1968, לאחר דיונים במישורים שונים, קבעה מועצת הייצור את הנורמה בטעינת פרי-הדר לעונה הקרובה. אך קביעת הנורמות לגבי סוגי המטענים האחרים נתעכבה, הואיל והעובדים השוו את בחירת נציגיהם למועצת הייצור וזו לא יכלה להתכנס ולהמשיך בעבודתה.

ב-6 בנובמבר 1968 הציע מזכיר מועצת פועלי אשדוד להמשיך ולטפל בנושא הנורמות במקביל בנמל אשדוד וחيفا. ב-13 בנובמבר הודיעה המחלקה לאיגוד מקצועי בהסתדרות העובדים לצדדים, כי יש לקיים את ההסכם בדבר הפעלת מועצת הייצור, וכי הדיונים לקביעת הנורמות בנמל אשדוד ייעשו בהתבסס על מחקר רים שנעשו וייעשו בנמל אשדוד. עם זאת קבעה המחלקה לאיגוד מקצועי, כי מועצת הייצור בנמל אשדוד תתן עדיפות לדיון במטענים אשר כבר נמדדו והופעלו לגביהם נורמה מדודה בחיפה.

ליום, גם הם מהווים "מטרד" לראשי רשות הנמלים. ראשים אלה רוצים לפעול ופועלים למעשה בשיטות תכתיבים שרירותיים כלפי ציבור עובדים, המשתלט יפה על הציד האחד, המגלה נכונות לשכלל את שיטות העבודה, העושה את מלאכתו בנאמנות ובמסירות, הראוי לא לזיזול, אלא להערכה חיובית ולכבוד.

עובדי נמל אשדוד, כאחיהם לעבודה בנמל חיפה, צודקים בהתנגדותם לכפייה שרירותית של נורמות גבוהות, שיש עימן משום יציול מוגבר ללא קבלת התמור-רה הנאותה. ציבור זה צודק כאשר הוא מגלה סוליד-ריות במאבקו על הגנת ענייניו, בה מעוניין גם המשק הלאומי. לא הפועלים והעובדים, אלא ראשי רשות הנמל ליום פוגעים במשק, כאשר דווקא בעונה הבערת של יצוא הם מנסים לבצע אקספרדימנטים גורמטיביים שונים ולהתגרות בציבור הפועלים ונציגותם הנבחרת.

אינטרס המשק והבטחון הלאומי תובע השרשת יחסי עבודה תקינים בנמלים על בסיס הזכויות הצד-קות של העובדים. אין לחפש יעילות וחסכון רק על חשבון העובדים. יש לנו דינים-יחשבוניות למכביר-של מבקר המדינה, של בנק ישראל, של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, של מחקרי ההסתדרות ואף של התאחדות בעלי הענישה — המגלים את העסקים הטובים ואת הרווחים השמנים של בעלי ההון הגדולים, של חברות ההון, של המפעלים הכלכליים הגדולים. זה מצד אחד; ומצד שני — נתונים רשמיים על גידול משקל חלקם של הכשירים במס ההכנסה וירידת חלקו של השכר בהכנסה הלאומית. פירוש הדבר הוא, כי העשיר מתעשר, הדל מתדלדל. לא ייתכן שבמצב החירום שבו מצויים כולנו לא תינקט מדיניות כלכלית-סוציאלית של שוויון בקרבן, של חלוקה צודקת יותר של העול בין כל שכבות העם.

הצעתי לקיים דיון בכנסת על המצב שנוצר בנמל אשדוד באשמת ההנהלה, מטרותה היא להביא לתודעת הממשלה והציבור גם יחד, כי יש להפסיק את שיטת ההתגרות, הלחץ והכפייה כלפי עובדי נמל אשדוד, ולהביא בכך לידי תיפועו המלא של הנמל, לטובת המשק והבטחון הלאומי.

היו"ר מ. סרדינס:

רשות הדיבור לשד התחבורה, לתשובה.

שר-התחבורה מ. כרמל:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. נמל אשדוד, אשר במשך שלוש שנות קיומו ידע מומן לזמן ועוועים מדאגים ביחסי עבודה, נתון עתה, לצערי, מחדש לסכסוך עבודה. סכסוך זה מסכן את תיפועו התקין והסדיר של הנמל וגורם כבר עתה לשיבושים בפעולות הטעינה והפריקה, וגוזקים ליצוא פרי-ההדר, וכן להוצאות מיותרות בגין המתנה של אניות, שהטיפול בהן מתאחר בעקב ההאטה שחלה בקצב התיפוע של הנמל בעונת עבודה חשובה זו. מצב זה מן הדין שיעורר דאגה בקרב כל החרדים למשק הארץ וליצוא ההדרים, וקודם כל בקרב העושים במלאכה, בניהול ובהפעלתו של הנמל, בכל תפקיד שהוא. האחיות המשותפת מחייבת את כל הגורמים לנקוט מיד באמצעים הנחוצים כדי להחזיר את הנמל לתיפועו התקין ובקצב העבודה האופטימלי. נמל אשדוד, שהופעל אך לפני שלוש שנים, ממלא

הגורמים הנוגעים בדבר, ואף קיים סיכוי טוב שהעניין יבוא על סידורו — אל נודרו להתערב בעניין זה מלמעלה, אף על פי שיש לעמוד על המשמר ולדאוג לכך שהעניין יבוא על סידורו.

אני בטוח כי כל חברי הכנסת יהיו שותפים עמי לתביעה לקיום הסכמים שנחתמו, תוך נאמנות ורוח טובה; וכן בדרישה לכל הנוגעים בדבר גלגות אחריות מיוחדת למצב בנמל בעונה זו, כדי למנוע שיבושים בעבודה וזקק למשק.

חברי הכנסת, לפי מיטב הכרתי ראוי נושא היח-סים בנמל אשדוד לבירור יסודי ורציני בוועדת הכלכלה של הכנסת, תוך שמיעת הצדדים והתעמקות בבעיות; ואולי תוכל גם ועדה זו להיות גורם מסייע במאמץ להסדרת העניינים. אני מציע איפוא להעביר את הנושא לטיפול בוועדת הכלכלה.

שמואל מיקוניס (מק"י):

אולי נעביר את העניין לוועדת העבודה של הכנסת, או לוועדה משותפת של ועדת הכלכלה וועדת העבודה?

יוסף סרלין (גח"ל):

הנושא יועבר לוועדת הכנסת, אשר תחליט לאיזו ועדה להעבירו.

היו"ר מ. סרדינס:

אולי נעביר את הנושא לוועדת הכנסת, וזו תחליט לאיזו ועדה להעבירו?

שר-התחבורה מ. כרמל:

אין לי התנגדות לכך. אני בעד העברת העניין לוועדה. בדרך כלל ועדת הכלכלה מטפלת בכל העניינים הנוגעים לתחבורה, בכללם עניינים הנוגעים לספנות וממלים. אם ועדת הכלכלה תמצא כי יש לשאת גם את ועדת העבודה — אין לי התנגדות לכך.

היו"ר מ. סרדינס:

חברי הכנסת מיקוניס מסכים להצעה?

שמואל מיקוניס (מק"י):

כן.

היו"ר מ. סרדינס:

אנו עוברים להצבעה.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את העניין לוועדה,

שתיקבע עלי-ידי ועדת הכנסת — רוב

נגד — מיעוט

נמנע — 1

ההצעה להעביר את העניין לוועדה, שתיקבע

על-ידי ועדת הכנסת, נתקבלה.

היו"ר מ. סרדינס:

הודעה לחברי הכנסת גרוס, להנמקת הימנעותו מהצבעה.

בעקבות שהייה שחלה בעבודתה של מועצת היי-צור החיע מנהל נמל אשדוד לוועד העובדים, כי ההנהלה תנהג בשיטות נורמות ופרמיות רק לגבי סוגי מטענים אשר בקשר אליהם סוכמו נורמות מדרדות. לגבי שאר המטענים יהיה התשלום על בסיס של שכר יומי, ללא כל תוספת של תשלום כשכר עידוד. אחר דחייה של מספר שבועות החיע מנהל הנמל על מימוש הודעתו זו, ובעקבות כך, כאמצעי נגדי, פנו העובדים אל האגף העבודה גם בפרי-הדר, בו יש הסכם בדבר הגורמות והפרמיות.

דבר זה גרם, כמובן, מיד לירידה בתפוקה. במטען הכללי ירדה התפוקה ל-3000 טון ליום, לעומת 5000 טון בעבודה סדירה; בטעינות הפרי ירדה התפוקה ל-80,000 מיכלים ליום, לעומת 140,000 מיכלים בעבודה רגילה. דבר זה הביא לגידול במספר האניות המוחכות לתורן, ואתמול היו בנמל 12 אניות, ו-9 אניות אחרות ממתינות כי יטופל בהן, דבר הגורם להוצאות מיותרות.

חברי הכנסת, כפי שכבר הדגשתי, יש במצב זה כדי להדאי, בעיקר בעונה זו וכשיצא פרי-ההדר נמצא בעיצומו. אני עומד כל העת האחרונה בקשר עם רשות הנמלים והסתדרות העובדים. עם ההחמרה שחלה בימים האחרונים ביחסים ובסכסוך, פניתי למנהל רשות הנמלים ומזכיר ההסתדרות, לנקוט, ללא שהיות, באמצעים להחזרת העבודה למסלולה התקין, כדי למנוע נזק חסר תמורה למשק ולעובדים גם יחד. ידוע לי כי המחלקה לאיגוד מקצועי, בקשר עם רשות הנמלים מצד אחד, ונציגי העובדים מצד שני, מטפלת עתה בדבר באופן אינטנסיבי ביותר, ויש לי יסוד לקוות, כי כל הנוגעים בדבר יגלו מידת אחריות ראויה לנמל, לכלכלת הארץ ולסדרי העבודה התקינים. העובדים יבחרו בהקדם את נציגיהם למועצת הייצור ובכך יבוא העניין על סידורו בהקדם והסכסוך יחוסל.

אני מסופק אם חברי הכנסת מיקוניס, בהתאם להשקפותי, צריך לתבוע התערבות ממלכתית בסכסוך עבודה.

שמואל מיקוניס (מק"י):

לא דרשתי.

שר-התחבורה מ. כרמל:

אם אתה דורש דיון בכנסת, ואתה מעורר את הממשלה לטפל בעניין, הרי אתה מבקש התערבות...

שמואל מיקוניס (מק"י):

תעשו אקספרימנטים לא בעונת היצוא. תעשו את האקספרימנטים בקיץ.

שר-התחבורה מ. כרמל:

אני מציע כי אקספרימנטים כאלה לא ייעשו בקיץ ואף לא בחורף. אולם מנקודת השקפתך, אל תודרו לתבוע התערבות ממלכתית בסכסוך עבודה, כי היום אתה דורש התערבות נגד המעביד, כביכול, אבל אם תפתח את הפתח הזה, תהיה התערבות גם נגד העובד, דבר שאתה בוודאי לא רוצה בו.

לפיכך אני מציע: הואיל ויש לנושא טיפול נמרץ ביותר במחלקה לאיגוד המקצועי, ועומדים בקשר עם כל

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. נמנעתי מהצבעה משום שהמציע, חבר-הכנסת מיקוניס, תיאר את המצב בנמל אשדוד באורח חד-צדדי. אני מסכים עם דבריו לגבי התיאור הכללי בנמלים בכלל, אבל אינני סבור שרק צד אחד אשם בכך.

עם כל ההבנה לתביעת הפועלים וזכותם הטבעית ללחום בעד זכויותיהם, אני בדעה שוועד העובדים והחומי מוח מחבלים לא פעם באינטרסים שלהם, של הפועלים עצמם. השביתות הפראיות המרובות פוגעות, קודם כל, בציבור הפועלים עצמו. מעשה ההשהייה וההאטה גורם לכך שאגיות מופגזות לנמל חיפה. ואם העניינים בנמל אשדוד ימשיכו להתפתח בכיוון זה, כפי שתיארו את הדברים חברי-הכנסת מיקוניס ושר התחבורה, קיימת סכנה כי תבוא התדרדרות חמורה והפועלים יסבלו יותר מכל גוף אחר.

כמו כן נמנעתי מהצבעה משום שלדעתי צריך היה שר התחבורה להסכים לתביעת המציע, לערוך דיון על המתרחש בנמל אשדוד.

יתר על כן, לדעתי, מוטל היה על שר התחבורה ליוזם דיון כללי בכנסת על המתרחש בנמלי ישראל בכלל, לרבות נמל התעופה לוד. בנמל אילת, למשל, גובל המצב — בחדשים האחרונים — עם מה שקורי-אים תוהו ובוהו. אין תעסוקה מלאה לשלוש מאות הפועלים העובדים בנמל. הם מסתובבים רוב הימים ללא מעשה, השיעמום והריקנות השתלטו על הנמל הדרו-מי שלנו.

2. פרסום שיר, הקורא למרד, בעתון "אל קודס"**הי"ר מ. סרדינס:**

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת בדר: פרסום שיר הקורא למרד בעתון "אל-קודס". רשות הדיבור לחברי-הכנסת בדר.

יוחנן בדר (גח"ל):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת. איך זה קורה שצעירים אשר נולדו, גדלו וחונכו במדינת-ישראל, אזרחי ישראל ממוצא ערבי, מסתככים פתאום בפעולות טרור נגד המדינה? התשובה פשוטה: הסתה. מניין השנאה שהם מגלים? — הסתה. איך זה קרה ששני אנשים צעירים, שאין לנו שום סיבה לחשוב שהם פושעים מטיבם, עשו בשדה התעופה של אתונה מה שעשו? מניין השנאה הזאת לשני אנשים שאפילו לא נולדו בישראל? התשובה היא: הסתה.

הסתה זו זורמת דרך הטלוויזיה, דרך הרדיו ובאמצעות הנאומים המושמעים בבירות ערב. אנחנו מוכרחים לקבל זאת כעובדה — כשזה קורה שם. אבל האם חייבים אנחנו להשלים עם כך שהסתה זו תתנהל באופן חפשי במדינת-ישראל? הדברים, שאני עומד להתייחס אליהם היום, הודפסו בדפוס שנמצא בישראל, בעתון שקיבל רשיון בישראל ועל-ידי אזרחי ישראל.

אני מתכוון לאותו שיר שפורסם בעתון אל-קודס, היוצא לאור בירושלים המאוחדת. הייתי מעדיף לא

על נמל אשדוד דיבר כאן חברי-הכנסת מיקוניס, וגם שר התחבורה הוסיף מלים ברורות על המצב בנמל, ואיני צריך לחזור על דבריו. שר התחבורה הודה בכך שיש מה לתקן שם. בנמל חיפה המצב איננו הרבה יותר טוב. קיימות שם מתיחות מתמדת. קיים שם מין מצב ש"בין מלך למלך". אין יודעים בדיוק בידי מי הנמל, אם בידי שנים או בידי רשות הנמלים.

הי"ר מ. סרדינס:

נגמיר העניין של שנים.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

אבל אינני בטוח אם הנמל כבר עבר לרשות הנמלים. זהו מצב שבין מלך למלך. ואם אין מלך, אם אין בעל-בית — איש הישר בעיניו יעשה.

את נמל-התעופה לוד פוקד משבר חמור זה כמה שנים. תוך השנה האחרונה התפטרו שלושה מנהלים בגלל ריב סמכויות, דווקא בשעה זו, כאשר הנמל זקוק ליד מנהל תקיפה, הן מבחינה כלכלית והן מבחינה בטחונית. אני חושב כי הכנסת זכאית לדעת מה מתרחש בנמלי ישראל, ובכלל זה בנמל התעופה הבין-לאומי שלנו.

לאור כל האמור לעיל לא יכולתי להצביע בעד העברת ההצעה לסדר-היום לוועדה. אני פונה לשר התחבורה הנכבד, שיואל ליוזם דיון בכנסת, על-פי יומתו הוא, על מנת שהכנסת והציבור יקבלו תמונה שלמה על המתרחש בנמלי ישראל.

2. פרסום שיר, הקורא למרד, בעתון "אל קודס"

לצטט מעל במת הכנסת את דברי השיר, אבל אין לי ברירה אלא לצטט אותם למען הדין.

שמואל מיקוניס (מק"י):

נשמע איך אתה קורא שירים.

יוחנן בדר (גח"ל):

לא אדבר על כל הפרטים הכלולים באותו שיר, שכן במצב הערבים היום בישראל: שהם בגלות במולד-תם, שאבד להם כבודם. לא אציין אפילו מה שנכתב שם על עשרים שנות מדינת ישראל. באותו שיר כתוב לאמור: "מזה עשרים שנה עלטה וצלמוות מרחפים מעלינו... את מולדתי מכרו מזה עשרים שנה בזיל הזול". זה הרקע של השיר, שיש בו הסתה. אבל השיר גם אומר דברים ברורים, שיש בהם משום הסתה: "התעורר נא עמי הענק, קום ונפץ מה שגור הגורל" — ומדינתנו היא שגורה את הגורל הזה — "אל תפחד משפיכות דמים". מפני שפיכות דמים של מי אין מה לפחד? אפילו אם יגיד לי מישור שזו קריאה של אדם לשפיר-כות דמים של עצמו, הרי ברור שלא זוהי הכוונה. לעתים אדם מוכן לשפוך דמו כדי לשפוך את דם זולתו. זוהי הסתה למרד מן הסוג הגרוע ביותר. עוד אניע לצד המשפטי של הבעיה, אך לפי שעה אני שואל: האם מותר לנו להעניש את המבצעים ועם זה כאילו לתת חסינות פרלמנטרית למסיתים ולמדיחים? האם אין אנו

חוברת י"א, ישיבה שני'
— הצעות לסדר-היום (בדר, אבנרי) —

והאם אין זו הכוונה? לפי האינפורמציה המצויה בידינו הרי האדם שכתב זאת, אורח ישראל, הוא איש "אלי-ארד".

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):
ספק גדול את מי הוא משרת. אני מכיר אותו, וספק גדול את מי הוא משרת.

יוחנן בדר (גח"ל):
אתה יכול לתת לו תעודת יושר, אם אתה רוצה.

עם כל הכבוד, אינני יודע מה עושה כאן סגן שר הפנים. האם יש איזו סופר-נוציה שאני אציע לסגור את העתון באופן אדמיניסטרטיבי? בוודאי שלא. לפעמים דרושים גם צעדים כאלה, אבל בוודאי שאין צורך להשתמש בהם כשיש אמצעים משפטיים אחרים.

סעיף 19 לחוק העתונות נותן לשר הפנים סמכות לסגור עתון ולהפסיק פירסומו לזמן שהוא יקבע. לא זאת כוונתי. אבל אותו חוק אומר, בסעיף 23, שאם עורך או מחבר הועמדו לדין על הסתה למרד ואם הם הורשעו על-ידי בית משפט — במקרה זה יכול בית המשפט לאסור פרסום העתון עד שלוש שנים, ובית המשפט יכול גם לאסור על עורך להיות עורך במשך שלוש שנים. אין זה חוק קולוניאלי. סעיף זה אינו חוק קולוניאלי; זה גם לא חוק של דיכוי; זה לא חוק לארץ זרה. זה בדיוק מה שקיים גם באנגליה. אני חושב שיש לנו אמון בשופטים שלנו.

הבעיה היא מדוע לא מעמידים במקרה בולט וחמור כזה את האשמים לדין? שהשופטים יחליטו אם מותר או אסור; אם זה חופש או הסתה; אם זה במסגרת אסור הקיום או אם זו שלילת עצם קיומה של מדינת ישראל; אם אנחנו חיים בשנת העשרים של מדינת ישראל או שאנחנו חיים עשרים שנה אחרי שמכרו מולדת ביולי הוול וקרה אסון וגולו ארץ מעם. צריך להחליט על זה, צריך להחליט אם מותר להגיד זאת בישראל או לא; והאם מותר להגיד בישראל, במצבה הקיים, בנסיבות הקיימות, ובמתיחות הקיימת: קומו, שיפכו דם, אל תפחדו.

זוהי הבעיה, אדוני היושב ראש, אבל אני מצטער מאוד להגיד שאינני מבין מדוע לא עושים את זה. מובן שאיני יכול להגיד דבר על היועץ המשפטי. אבל בפני הכנסת — האחריות הפרלמנטרית היא על היועץ המשפטי ועל שר המשפטים. מבחינה מעשית גם ברור שהרבה תלוי בשר המשפטים.

אני מבקש שיתקיים דיון בעניין זה. האם למסיתים אויבי המדינה, הקוראים למרד ולשפיכות דמים, יש חסינות במדינת ישראל, או שמא חייבים לסבול רק אלה המוסתים, שהם קרובות של ההסתה ועושים בגופם בדיוק מה שמישהו יעץ להם לעשות? האם משהו זה גם הוא אחראי? אני רוצה להגיד עוד, שהדיון פחות מסוכנת היא מן הדם. אנחנו יכולים כמובן להגיד שזה מותר — אז נגיד זאת.

אדוני היושב ראש, אחרי שיקולים רבים הבאתי זאת לא כדרישה נלקוט באמצעים אדמיניסטרטיביים, אלא קודם כל כדרישה נלקוט באמצעים משפטיים. אני מבקש מחברי הכנסת שלא יוציאו, על-די הצבעתם, משפט קדום, טרומי, שזה מותר.

נעשים שותפים לפשע אם איננו מונעים את ההסתה הזאת, בשעה שלפי החוק אנו רשאים ואף חייבים למנוע הסתה? ומה דינו של אותו אדם שקרא את השיר ודברי הסתה נוספים, הצטרף למחבלים ונהרג? והרי השיר נקרא "אל תפחד משפיכות דמים"! כיצד אפשר לשמוע דברים אלה ולא להגיב? אנו מגיבים כאשר פוגעים באינטרסים של המדינה; האם אפשר לא להגיב כאשר פוגעים בנו על-ידי הסתה? האם איננו חייבים למנוע הסתה זו עד כמה שהדבר ביכלתנו?

מובן מאליו שקיימת הבעיה של חופש הדיבור, ואהיה אחרון שארים קולי נגד חופש הדיבור. אבל צריך לדעת מה פירושו של חופש דיבור. בחוק שלנו, שחוקק על-ידי הבריטים, כלול סעיף 59 הדין בהסתה למרד. זהו סעיף ארוך, דוגמת רוב הסעיפים בחקיקה המנדטורית, אבל תכנו פשוט: מותר לאדם להגיד מה שהוא רוצה, אבל אסור לו להסית. מותר לו לבקר את הממשלה, מותר לו לבקר את הנסיבות בארץ, אין שום דבר המוגן מפני ביקורת. אבל אסור לו להסית חלק אחד של האוכלוסיה נגד החלק השני. כמו כן אסור לו להסית בני אדם להפר חוק, אסור לו להסית למחרת מות, להתקוממות, לשפיכות-דמים. כל זה אסור לפי החוק. יטענו לעומתי: הרי זהו חוק אנגלי, ואני שייך לאלה המתחייבים בחשדנות לחוק אנגלי, שחוקקו אותו לצורך ארץ מנדטורית קולוניאלית. אבל סעיף זה הוא ממש העתק של אותן מלים המובאות בחוק הקיים באנגליה, בארץ החפשית הזאת. ואצטט כמה משפטים מחוק זה.

כותב סטיפן, בעבודה יסודית שערך על החוק הפלילי הבריטי: כוונה המלך הרי זו כוונה לעורר שנאה או רגש בזיון נגד המלך או הממשלה, או להסית אזרחים לנסיין לשנות עניין הקיים במדינה באמצעים שאינם חוקיים, או קידום רגשות של שנאה בין חלקי האוכלוסין. אך לעומת זאת — כותב סטיפן — הכוונה להוכיח שהמלך נכשל או טעה בצעדיו, או להדגיש חסרונות ושגיאות בממשלה או במשטר, תוך שאיפה לשנות את המצב באמצעים חוקיים — זו איננה בבחינת כוונה להסתה, וכן הכוונה להדגיש נסיבות היוצרות או העלולות ליצור רגשי שנאה או איבה בין האזרחים. הרי בעניין זה פסקי-דין רבים באנגליה, ואני רוצה להביא כמה משפטים בולטים מפסקי-דין שניתן בעניינו של ברנס. שם נאמר: זכות הוויכוח החפשי היא למעשה בלתי מוגבלת, אך היוצא מן הכלל הוא שאסור לנצל לשם הסתה למרד, לשם הפרת השלום או לשם פגיעה בחוק.

הייתי רוצה לצטט במלואו את פסק-הדין המפורסם של הלורד קולרידג' במשפט אלפרד, שניתן בשנת 1909, אבל כיוון שאלה כמעט אותם הדברים אומר רק, שבאותו משפט הדגיש השופט שיש להתחשב בסיכון שבפרסום בציבור שאליו הופנו הדברים וברגישות הקיימת בציבור לגבי הפרסום.

אם יש להתחשב בעניינים אלה בסגנון הדברים ובתקופת הזמן שנאמרו — האם אסור לי להגיד, והאם יוכל משהו להכחיש, שיש בהם משום עידוד להצטרפות אל מבצעי אותן פעולות של "אל-תפחד" וכל מיני ארגונים אחרים, והאם לא כך מובן הדבר על-ידי אלה שכלפיהם מכוונים הדברים? האם לא זאת תהא התוצאה,

היו"ר מ. סרדינס :

רשות הדיבור לסגן שר הפנים, לתשובה.

סגן שר הפנים י. ש. בן-מאיר :

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת. כולנו מאוד רגילים לבטחון המדינה ולשלום הציבור. זה דבר מובן מאליו. רגש כזה קיים בכל מדינה ומדינה, ובעיקר במצב של מלחמה הקיים במדינת ישראל זה שנים רבות, וגם בזמן האחרון. אולם עם כל הרגישות הזאת אין אנו יכולים להתעלם גם מכמה סיודות של מדינתנו הנותנים לנו, במידה מסוימת, את הכוח — לפעמים העילאי — לעמוד בכל המבחנים העומדים לפנינו.

מדינת ישראל רואה בחופש הביטוי, בכתב ובעל-פה, אחת מאשיות קיומה כמדינה דמוקרטית, ומעניינה של החברה בישראל לקבוע את הרצוי לה על-ידי החלפת דעות ובידור האמת: לקבוע אמיתות, לבקר ולגנות, או לשבח ולקלס.

בפסק-דין של אולפני ההסרטה בישראל בע"מ נגד גרי והמועצה לביקורת סרטים ומחזות, בבג"ץ 243/62, אמר השופט לנדוי: בהצהרה הכללית על זכויות האדם, שנתקבלה על-ידי עצרת האומות המאוחדות בדצמבר 1948, נזכר חופש האינפורמציה בסמיכות אל חופש הביטוי. במלים אלו: "לכל אדם הזכות לחופש דעה וביטוי; וזכות זו כוללת את החופש להחזיק בדעות בלי הפרעה ולבקש, לקבל ולהקנות אינפורמציה ורעיונות בכל האמצעים ובלי לשים לב לגבולות".

באותו פסק-דין כתב השופט זילברג: ארצנו היא מדינה דמוקרטית, מן הדמוקרטיות ביותר לא רק בפינת תבל זו, אלא בעולם הנאור כולו. דמוקרטיה היא שלטון העם: שלטון העם מתבטא בחופש הצבעתו, לכאן או לכאן, בבחירות הנערכות לגוף המחוקק; הצבעה חפזית פירושה: ביררה שקולה, מודעת, בין אידיאל ואידיאל, אינטרס ואינטרס, מפלגה ומפלגה. וי"א אין דעה — הבדלה מניין?

שמואל תמיר (המרכז החפשי) :

משרד הפנים היה שם המשיב, אם כבוד סגן השר זוכר זאת. פסק-הדין היה מצויין.

סגן שר הפנים י. ש. בן-מאיר :

אני חושב שבית המשפט העליון היה צודק בהחלטתו. משום כך נמצאים גם המערערים על החלטות השלטון ופקידיו, ומשום כך גם קיים בית-משפט שיבדוק החלטות אלה. כולנו בני-תמותה וכולנו עלולים לטעות.

אולם חופש הביטוי הוא לא רק עניינה של החברה, אלא יש בו גם מטובתו של הפרט והגנה על זכויותיו. כל בן תמותה רשאי לתת ביטוי לאישיותו, לסגולותיו האישיות ולתכונותיו, לפתח אותן ולטפח אותן. משום כך חובה לאפשר לאדם לבטא את דעתו על כל נושא אשר ייחשב בעיניו כחינוי. חופש הביטוי צריך להיתן לאדם אפילו בדברים שהם חסרי ערך ואפילו כאלה שלדעת הרוב נוגדים את טובתה של החברה. מתן חופש הביטוי הוא חלק מן הזכות הכללית של חופש המצפון.

בפסק-דין "קול העם" נגד שר הפנים, פסק-דין מקיף ועקרוני על כל הבעיה הזאת של חופש הפרט —

ושבו, חברי-הכנסת תמיר, אני מצטט פסק-דין נגד שר הפנים — אומר השופט אגרנט בעמוד 878: "עד עתה עמדנו על האינטרס החברתי אשר העקרון של חופש הביטוי בא להגן עליו, האינטרס של בידור האמת. אולם חשיבותו של העקרון נעוצה גם בהגנה שהוא נותן לאינטרס פרטי מובהק, דהיינו לעניינו של כל אדם באשר הוא אדם לתת ביטוי מלא לתכונותיו ולסגולותיו האישיות, לפתח ולטפח עד הגבול האפשרי את האני שבו, להביע את דעתו על כל נושא שהוא חושבו כחינוי בשבילו; בקיצור — להגיד את אשר בלבו כדי שהחיים ייראו כדאיים בעיניו.

"למעשה מבחינת המגמה של קיום אינטרס מיוחד זה משמשת הזכות לחופש הביטוי לא רק אמצעי ומכשיר, כי אם מטרה בפני עצמה, באשר הצורך הפנימי שמדי-גיש כל אחד לתת ביטוי גלוי להרהרו, היהו מתכונותיו תיו היסודיות של אדם.

"זאת ועוד: אם כי צירפנו לאינטרס האחרון את התואר פרטי, הרי לאמיתו של דבר אף למדינה עניין בשמירה עליו, הואיל וכפי שאמר בזמנו השופט ברנדייס, 'המטרה הסופית של המדינה היא בין השאר לאפשר לבני אדם להיות חפשים לפתח את סגולותיהם'. ובאנגלית: To make men free to develop their faculties. על כן, אפילו יצא מפיו של פלוני דיבור שהוא מחוסר ערך ישיר בשביל החברה או המדינה, אף-על-פי-כן עשויה האמירה המסוימת להיות חשובה מבחינת המגמה לאפשר הבעה עצמית."

השופט אגרנט ממשיך בציטטות מדברי כמה הוגי דעות, וביניהם מדברי המשורר מילטון בחוברתו המפורסמת לטובת חופש הביטוי, שאמר: "תן לי, מעל לכל חופש אחר, את החופש לדעת, להביע ולהתווכח בחריפות ולפי המצפון". הוגה הדעות י. ס. מיל כתב: "אילו היו כל האנשים שעבולם זולת אחד בדעה אחת, ורק אדם אחד היה בדעה נוגדת, לא היה להם יסוד להשתק יותר משהיה לו, אילו היה בידו הכוח, להשתקם". ובימינו גרס השופט סקרטון אותה דעה במלים אלה: "אתה באמת מאמין בחופש הדיבור, אם נכון אתה להרשות גם לאנשים שדעותיהם נראות בעיניך מוטעות ואף מסוכנות".

שמואל תמיר (המרכז החפשי) :

יש רושם שכברו אינו מסכים עם השר ישעיהו.

סגן שר הפנים י. ש. בן-מאיר :

אינני מתייחס לבעיה שהוא דן בה. לא שמעתי את דברי השר, ואני מודה שעדיין לא הספקתי לקרוא את נאומו ואינני מתייחס למה שהוא אמר.

אולם מן הראוי להדגיש כי זכות הביטוי אינה בלתי מוגבלת. המדינה מצווה לשמור על בטחונה ושלומה, וכן על צנעת הפרט. לשם כך נקבעו חוקים מתאימים, הקובעים ענשים ראויים לעבריינים. אותו דבר נאמר באותו פסק-דין, שכבר ציטטתי, מצד השופט אגרנט, שאמר: "אף-על-פי-כן, הזכות לחופש הביטוי אין פירושה כי אדם רשאי להשמיע את לפרסם בכתב, כדי שאחרים ישמעו או יקראו, את כל העולה על רוחו. יש להבחין בין חופש להפקרות. קיימות הגבלות מטעם החוק". והוא מצטט ממשפט אחר: "לכל אחד הזכות לחופש

צעדים המכוונים לסכל מראש את פרסום החומר הפסול או את הופעתו להבא של העתון בו נתפרסם חומר זה. גם במקרה האחרון - והוא המקרה שלפנינו - המדובר באמצעי מניעתי, שאינו נושא אופי פלילי במובן המקובל, משום שמטרתו הראשונית והמיידיית היא להבטיח אי-יציאת העתון לאור, מחמת שהוא עלול להכיל חומר פסול דומה בעתיד - - - רק בשתי התקופות, בהן התנהלו מלחמות בקנה-מידה עולמי, סטה המחוקק האנגלי - גלל טעמים בטחוניים בלבד - מכלל חשוב זה". ופה מתייחס השופט לכלל של ההתייחסות לעונש לאחר מעשה ולא לעונש מניעתי.

היוצא מכל זה, אומר השופט אגרוט, כי בכל המקרים שאינם מקרים מובהקים של בטחון, אף שהם מקרים של פגיעה בשלום הציבור, אין ללכת בדרך מניע-תית. וגם במקרים העלולים לפגוע בבטחון המדינה יש ללכת בדרך של מניעה רק אם יש ודאות קרובה שבטחון המדינה ייפגע.

ועוד מוסיף השופט אגרוט, שאפשרות זו של פגיעה בשלום הציבור צריכה להיות אפשרות מיידיית. כי אם הגוף יגרס רק לאחר זמן, ובמשך אותו זמן נוכל לתקן את הגוף העלול להיגרם על-ידי פרסום נוסף, על-ידי הסברה, הכחשה או נקיטת אמצעים שהדבר לא יקרה, גם אז לא רצוי ולא כדאי לפעול באמצעי של עונש מניעתי, אלא רק באמצעי של עונש לאחר מעשה.

על כן אנו אומרים, שמחוקק לענייני בטחון, אפילו בפרסום דברים שיש בהם פגיעה בשלום הציבור, כגון עניינים של הסתה או שפיכת דמים, גם לגבי קטיגוריות אלה אין ללכת בדרך של מניעת פרסום מראש. שכן יש בכך משום פגיעה בחופש הביטוי, ומוטב איפוא נלקוט בפעולת עונשין כחוק לאחר פרסום הדברים. כחריג לכך עשוי להיות פרסום דברים, שיש בהם משום סכנה מיידיית, וקרבן לוהיה לשלום הציבור. ומשום כך רצוי למנוע פרסומם מראש.

הסוג השלישי הוא - פגיעה בצנעת הפרט. לשם הגנה מפני פגיעה כזאת קיימים חוקים, כמו חוק לשון הרע, שבאמצעותו אפשר לפעול.

את ההלכה בדון אני מסכם בדבריו של השופט אגרוט בעמוד 892 באותו פסק-דין: "השימוש בסמכות האמורה בסעיף 19(2) (א) הנ"ל מצריך מצד שר הפנים את שקילת האינטרסים הכרוכים בשלום הציבור מזה, ובחופש העיתונות מזה, ואת העדפת האינטרס הראשון רק לאחר שימת לב ראויה לערכו הציבורי הגבוה של האינטרס השני. העקרון המדריך צריך להיות תמיד: האם עקב הפרסום נוצרה אפשרות של סכנה לשלום הציבור שהיא 'קרובה לודאי'; הגילוי של נטייה סתם בכיוון זה, שתוך 'קרובה לודאי', לא יספיק כדי מילוי דרישה זו. כמו כן שומה עליו, על שר הפנים, להעריך את השפעת דברי הפרסום על שלום הציבור רק לפי מידה של המתקבל על הדעת לאור המסיבות שאפפו אותם. ובהערכה זו עשוי אורך הזמן, העלול לעבור בין הפרסום לאירוע, התוצאה המהווה פגיעה בשלום הציבור, להיות גורם חשוב אך לאו דווקא גורם מכריע".

למעשה כבר עזר לי חברי-הכנסת בדר כאשר הסכים בדבריו למעשה, ששר הפנים לא היה צריך לנקוט שום פעולה. אולם חברי-הכנסת בדר בא ושואל: מדוע

הדיבור ולחופש הביטוי, אך השימוש בזכות זו נתון להגבלה מטעם החוק".

אולם הגבלות כאלה למעשה מתחלקות גם הן לשלושה סוגים. הסוג הראשון הוא מניעת פרסום וביטוי בעניינים הנוגעים לבטחון המדינה. זה אולי הסוג היחיד, שבמצב הקיים היום במדינה יש ללכת כלפי מניעה מראש של פרסום. גם בארצות אחרות, באנגליה ובארצות הברית, בימי חירום וכימי מלחמה, לא התחשבו במגנה-כרטה ובזכויות הניתנות בקונסטיטוציה, כיוון שזה נגע לבטחון המדינה.

אולם לשם כך קיימת אצלנו צנזורה בטחוניית, שמחובתה ומסמכותה למנוע פרסום דברים אשר יש בהם פגיעה ניכרת בבטחון המדינה.

אורי אבנרי (העולם הזה - כוח חדש):

האם נכון שהשיר המדון עבר צנזורה צבאית?

סגן שר הפנים י. ש. בן-מאיר:

אינני יודע, אבל אני מניח כך, כי הצנזורה בודקת את הדברים.

אני בדעה - והצנזורה גם פועלת בכיוון זה - שגם במקרים אלה יש להיות זהירים ביותר. רק דברים שיש בהם פגיעה ממשית בבטחון המדינה - יש למנוע פרי-סומם. אבל במקרים אחרים, אפילו אם הם עוברים על החוק, רצוי בכל מקרה אפשרי, אם לא היתה בכך פגיעה בבטחון המדינה, לפעול אחרי מעשה בדרך של עונש ולא לפני מעשה בדרך של מניעה. ובדרך כלל זה צריך להיות הכלל אצלנו.

אפילו בתקופה בה עדיין היתה רווחת באנגליה ההלכה של הסתה למרד בצורתה המקורית, הכיר המשפט המקובל בעקרון כי לאט לא לאכססוטיבה להשתמש באמצעים העוצרים מראש את פרסום החומר האסור, אלא רצוי יותר להשתמש בבדיקה הנוספת של הבאת עבריו, בשל הפצת הדברים המסיתים ברבים, לדין פלילי אחרי מעשה. וכך נוסחה הלכה זו בסוף המאה ה-18 על-ידי המשפטן המפורסם בלקסטון בספרו "Commentaries on the Laws of England" כרך 4, עמודים 151 - 152: "חופש העיתונות הוא הכרחי למדינה חפשית; אך חופש זה משמעותו אי-הנחת מעצורים מראש על הפרסומים, ולא שיהיו אלה חפשים מביקורת שלאחר המעשה על הפצת חומר בעל תוכן פלילי. לכל אדם הזכות - והיא אינה מוטלת בספק - להביא לפני הציבור את הדעות שימצא לנכון; האיסור על כך כמוהו כהריסת חופש בעתונות. אך אם מפרסם הוא דבר שהנו בלתי-הוגן, מזיק או נוגד לחוק, עליו לשאת בתוצאות שהן פרי העוהה הוא".

להוציא בעיות אלו של פגיעה בבטחון המדינה יש איפוא ללכת בכל המקרים - פרט לאחר שעוד אנע בו בהמשך דברי - בדרך של עונש לאחר מעשה, אם נעשתה פעולה הנוגעת ביחיד או בציבור, ולא בדרך של מניעה לפני המעשה. וכלל זה מנוסח על ידי השופט אגרוט באותו משפט שכבר הבאתי אותו. בעמ' 885 של פסק הדין כותב השופט אגרוט: "האמצעים הפרוצידורליים המשמשים לדיכוי חופש העיתונות או להגבלתו הם משני מינים. אמצעי ממין אחד הוא להעניש על הפרסום הנפסד לאחר המעשה. האמצעי מהמין השני הוא מניעתי, כלומר, בדרך של נקיטת

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):
רק על שיר.

אברהם טיאר (המרכז החפשי):
הדיון הוא על נושא.

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):
פורסם שיר.

אברהם טיאר (המרכז החפשי):
לכן אני מציע להעביר את הנושא לוועדה.

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):
אני רוצה להזכיר שהנושא הוא פרסום שיר.

אברהם טיאר (המרכז החפשי):
כאשר אתה תהיה יושב ראש, תפסיק אותי. בינתיים
יש לי רשות דיבור ואני מבקש לתת לי להמשיך.

אני חייב להביע תמיהה כפולה. ידוע הדבר כי
חבר-הכנסת בדר וסיעתו דואגים לבטחון המדינה
והם רגישים מאוד לנושא זה. אבל הפעם הוא מתעלם
מכך שהוא חבר ממשלה והאחריות הזאת חלה עליו.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):
הוא היה רוצה להיות. הוא עצמו איננו חבר ממשלה.

אברהם טיאר (המרכז החפשי):
נשאלת השאלה מדוע הפנייה לא היתה בממשלה
ומדוע השפעתו בממשלה לא היתה כל כך גדולה, בו
בזמן שחבריו יכולים היו לגרום לפניה ליועץ המשפטי.
(קריאה: מפני שעובתם אותה...)

חבר-הכנסת בדר כל כך רגיש ומעביר בשנה-
וחצי האחרונה נושאים לוועדת החוץ והבטחון. והנה
הוא קורא מעל במת הכנסת קטעים של שירי "פתח" או
למען "פתח". התמיהה הזאת היא כפולה. אם מטרתו
היא אופוזיציה או געגועים פרטיוניים לאופוזיציה,
אני חושב שהחטיא את המטרה. אם המטרה היתה לנסות
ולהעלות נושא רגיש על סדר היום, גם בעניין זה אני
חושב שהחטיא את המטרה.

סיעתי וחברי יילחמו בקנאות למען חופש הביטוי
וחופש העתונות, אם כי באחרונה היתה התקפה חריפה
מאוד על העתונות המסחרית. אנחנו תמיד בעד הגנת
זכויות האזרח. אני מבין שלפעמים יש הסגת גבול.
נכון הדבר שלאור התחייבויותינו באמנות הבין-לאומיות,
וכן במגילת העצמאות, אנחנו חייבים לכבד את חופש
במדינת ישראל ולהשתמש בהן. יש לשמור על חופש
העתונות והביטוי בשפה הערבית. אנחנו חייבים לדאוג
לשילובם, להבטת רגשותיהם וביטויים של האוכלוסים
הערבים מעל דפי העתונות. אבל כשיש הסגת גבול
צריך לדון בתופעה זאת. היא קיימת לא רק בעתון
"אל-קודס". יש גם עתונים כמו "אל-מרסאד", "אמבר"
ו-"אל-איתאחד". בעתונים אין ידיעה מקרית או מקו-
מית, אין שיר הנותן ביטוי לספרות ולאמנות. יש
ביטוי למגמתיות חמורה. איננו יכולים להתעלם ממגמ-
תיות שעלולה להביא נזק, הסתה, הסתה למרד, תסיסה,
פגיעה בשלום הציבור, חתירה תחת שלום המדינה
ופגיעה בבטחון המדינה, אפילו אם העתונות הזאת
מייצגת מפלגות היושבות בממשלה.

היועץ המשפטי אינו פועל בנדון אם שיר זה יש בו
הסתה, וצורך לפעול נגדו, הרי הדרך הפשוטה הפתוחה
לפני חבר-הכנסת בדר היא — להעביר את השיר עם
תלונתו ליועץ המשפטי למדינה ולשאלו אותו מדוע
אינו פועל בנדון. מה שמציע חבר-הכנסת בדר, נדמה
לי שווה דרך מסוכנת ותקדים בלתי רצוי. למעשה
מציע חבר-הכנסת בדר, שהכנסת או ועדת הכנסת,
שהם גופים פוליטיים, יחליטו אם יש להעמיד אדם לדין
או לא. חבר-הכנסת בדר יכול להציע הצעה לסדר-
היום נגד שר המשפטים, מדוע היועץ המשפטי אינו
משתמש בשיקול דעתו. הוא יכול לומר שהיועץ המשפטי
אינו מתאים לתפקידו. אבל אין זה מתקבל על הדעת,
שגוף פוליטי כמו הכנסת או כמו ועדה מוועדות הכנסת
ידון על המאטריה אם יש להעמיד אדם לדין או לא.
זהו תפקידו של היועץ המשפטי, רק הוא צריך להכריע
בנדון. אני מציע איפוא לחבר-הכנסת בדר להעביר את
כל החומר ליועץ המשפטי לממשלת ישראל. אם ירצה
בכך, אני מוכן להעביר בשבילו את החומר ולבקש מן
היועץ המשפטי לממשלת ישראל לבדוק את העניין. אני
מניח שהיועץ המשפטי ישיב לו תשובה אם לפי החוק יש
מקום להעמיד את האדם לדין או לא. אבל יסכים אתי
חבר-הכנסת בדר שאין מקום להעלות לדיון בכנסת את
השאלה אם יש מקום להעמיד אדם לדין או לא. בעניין
זה לא הכנסת צריכה לקבוע. לשם כך קיימים גורמים
אחרים.

על כן אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר מ. סרדינס:
רשות הדיבור לחבר-הכנסת טיאר, להצעה.

אברהם טיאר (המרכז החפשי):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. לאחר שהקשבתי
לדברי סגן שר הפנים, אני מסכים כמעט לכל מה
שאמר, בהבדלים קטנים. אבל מסקנתי שונה. אני חושב
שיש לדון לא על השאלה, אם להעמיד אדם לדין או
לא, אלא על הופעת מאמרים...

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):
איזה מאמרים? דובר על שיר אחד. לא הובאה
שום דוגמה אחרת. אם אתה מביא דוגמה אחרת, נא
לקרוא אותה.

אברהם טיאר (המרכז החפשי):
אני אינני מתרגש. אני מוכן לדון בשקט בבעיה זו.
אני משתומם שאתה מתקומם לפני שאתה שומע את
דברי.

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):
יש לי רשימה של ציטטות מ"אל-קודס" הקוראות
לשלום. כאן הובא שיר אחד. אני מבקש להקפיד על כך
שידובר על שיר אחד.

אברהם טיאר (המרכז החפשי):
אם יש לך ערימת עתונים, יש לך זכות להימנע
ולנמק דעתך.

הבעיה איננה אם להעמיד אדם לדין או לא.
היות ועל פי הנוהג ועל פי הגישה הממלכתית אין
אנו יכולים לאסור פרסום מראש — והיה פרסום מראש
לא רק של שיר, היו פרסומים קשים באותו נושא. גם
בצורת מאמרים. הדיון אינו על שיר.

חוברת י"א, ישיבה שני

— הצעות לסדר-היום (טיאר, בן-מאיר, אבנרי, סרדינס); חוק לתיקון פקודת העיריות (ערר על קביעת ארנונה כללית) (סרדינס, ידד) —

היו"ר מ. סרדינס :
ניגש להצבעה. לפנינו שלוש הצעות: להסיר את הנושא מסדר-היום; לדון עליו במליאה; להעבירו לוועדה.

הצבעה

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חבר-הכנסת בדר נתקבלה.

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדה לא נתקבלה.

ההצעה לדון על הנושא במליאה לא נתקבלה.

אני חושב שעל כך יש לדון בוועדה, באחת מוועדות הכנסת, ואני מבקש לשכנע את שר הפנים להסכים להעברת הנושא לוועדה.

סגן שר הפנים י. ש. בן-מאיר :
איזה נושא, "אל-קודס"?

אורי אבנרי (העולם הזה — כוח חדש) :
הנושא הוא השיר שקורא למרד.

(קריאה: זה לא רק שיר, זאת גם פרוזה.)

ד. חוק לתיקון פקודת העיריות (ערר על קביעת ארנונה כללית),

תשכ"ט—1968 *

הצעת חבר-הכנסת מ. ידד

להיגרם, גם שלא בידעין, אי-דיוקים, היות וקביעת המס קשורה במספר החדרים ושטחם. עלינו לזכור שאין הגדרה אחידה בעיריות למושג "חדר" — מה שטחו של חדר, חצי חדר וכדומה. לכן במקרה של אי-דיוק בקביעה או טעות בהגדרה — מבחינת מספר החדרים בהתאם לשטחם — יש לתת אפשרות לאזרח להגיש ערר עם כניסתו לדידה חדשה וקבלת החשבון הראשון לתשלום.

לפיכך מוצע בסעיף 282 לאמור: "לא יאוחר מ-15 יום לפני המועד לתשלום הראשון של הארנונה שנקבע לפי סעיף 274(ג) ישלח מנהל הארנונה הודעת תשלום לכל מי שחייב בתשלום ארנונה ויפרט בה את הסכום שהוא חייב בו ואת הפרטים שעל-פיהם חושב הסכום".

בסעיף 283 נאמר: "הרואה עצמו מקופח בהודעת תשלום, רשאי לערר עליה בפני ועדת ערר בכתב מנומק תוך 30 יום מיום שנמסרה לו ההודעה לפי סעיף 282".

חברי הכנסת, כדי להמחיש את המצב הקיים, הביאו לפניכם פרטים ונתונים על המצב המקובל ועל הנוהג בעיריות.

ניקח לדוגמה את עיריית ירושלים. מועצת העירייה חילקה את העיר לשישה אזורים לצרכי שומת הארנונה וקבעה לצורך זה חמישה סוגים, לפיהם נקבע המס לחדר בהתחשב בנתונים על טיב הבנייה והשיכולים הקיימים. הרי הטבלה המראה את התשלום בהתאם לסוג ולאזור:

סוג	סוג	סוג	סוג	סוג	אזור
1	2	3	4	5	
140.—	114.—	102.—	80.—	50.—	1
140.—	102.—	90.—	70.—	42.—	2
134.—	92.—	78.—	62.—	36.—	3
114.—	80.—	66.—	52.—	30.—	4
114.—	68.—	54.—	42.—	24.—	5
114.—	54.—	36.—	28.—	18.—	6

מי יכריע אם הפקיד קבע את הסוג הנכון לגבי אותו נכס?

היו"ר מ. סרדינס :

חברי הכנסת, הכנסת תעבור לסעיף י"ד של סדר-היום: הצעות חוק של חברי כנסת (דיון מוקדם). לפנינו הצעת חוק של חבר-הכנסת ידד: חוק לתיקון פקודת העיריות (ערר על קביעת ארנונה כללית), תשכ"ט—1968. רשות הדיבור לחבר-הכנסת ידד.

מנחם ידד (גח"ל) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. הריני מתכבד להציע היום לכנסת הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (ערר על קביעת ארנונה כללית) תשכ"ט—1968.

רבותי חברי הכנסת כפי שמשמע מדברי ההסבר לחוק המוצע, במקרה של חילוקי דעות בין האזרח והעירייה לגבי נתונים שעל פיהם מחושבת הארנונה הכללית, יש להעניק לאזרח את הזכות להגיש עירעור על קביעת העירייה. בדברי ההסבר נאמר, בין היתר: "משאוחד מס הרכוש העירוני עם מס הרכוש הממשלתי נותרה לעירייה הסמכות להטיל ארנונה כללית על מחוזיקי נכסים. הארנונה נקבעה בהתחשב בנתונים, כגון סוג הבניין, המקום שבו הוא נמצא, מספר חדרים וכדומה. היות ונתונים אלה מהווים מבחינים אובייקטיביים, וסכום הארנונה שאדם חייב בו הוא תוצאה מסתברת של אותם נתונים, אין קיימת זכות ערר לגבי ארנונה כללית".

חברי הכנסת, יש מקום סביר להניח שיהיו חילוקי דעות בין האזרח והעירייה לגבי הנתונים שעל פיהם נובע הוא לשלם את הארנונה הכללית. נשאלת השאלה: מה יעשה האזרח הרואה עצמו מקופח מקביעה זו כאשר בידעין מונעים ממנו ואין מאפשרים לו להשתמש בזכותו האלמנטרית להגיש ערר על קביעת העירייה?

הצעת התיקון לחוק מכוננת להגן בראש וראשונה על זכותו של האזרח, ואינני מוציא מכלל זה את זכותה של הרשות המקומית. אדוני היושב-ראש, בשיטה הקיימת קובעים את שומת הארנונה הכללית ואת תשלום המס לפי חדר או לפי שטח במטרים מרובעים, בהתחשב באזור ובסוג, כפי שקבעה מועצת העירייה. כל עוד פועלות העיריות לפי השיטה הקיימת — ועדיין לא זכינו שמשרד הפנים יציע רפורמה בשיטת המיסוי כפי שאנו מחייבים וסבורים, שיש לבסס את המס על הכנסת ראש המשפחה ועל מספר הנפשות — יש להניח שעלולים

— חוק לתיקון פקודת העיריות (ערר על קביעת ארנונה כללית) (ידיד, ש. תמיר, אבנרי, סרדינס, בן-מאיר) —

מנחם ידיד (גח"ל):

מכל מקום כוונתי ברורה שבהצעת התיקון, שאני מביא היום, אני בא לתבוע מתן אפשרות לאזרח הפשוט או לאזרח מן המניין לערער במקרה שהוא רואה עצמו מקופח או שנעשה לו עיוות דין בקביעת שיעור הארנונה. במקרה שהוא רכש דירה מדירי ראשון או מיד שנייה בבית משותף, ומשום-מה לא דאג הדייר הראשון לעירעור, למה לא לאפשר לאותו אזרח להגיש ערר, כמו הדייר הראשון, לפחות אחת לחמש שנים?

כאמור, חברי הכנסת, גם כאשר הפקיד מתקן את קביעת המס על סמך קביעת העובדות וסיווג הנכס, אין לערער ולא ניתן לערער על קביעת האזור. העיריות נוהגות מדי פעם להעביר רחובות מסוימים מאזור לאזור, דהיינו: רחוב פלוני ששובץ כאזור 3 ישובץ כאזור 2 וכדומה, ועל-ידי כך משתנה שיעור המס לחדר. העברת רחובות מאזור לאזור יכולה להיות מוצדקת מתוך הנחה שהעירייה שיפרה את הסביבה, סללה כבישים, נטעה עצים, שיפדה את התאורה, הקימה מגרשי משחקים ועוד, אבל ביחס למבנים באותו רחוב לא שונה דבר. ההיפך הוא הנכון — הבניין החיישן. אני סבור שהכל חייב להיעשות במסגרת החוק, תוך מתן אפשרות לעירייה לעשות זאת, וזכות לאזרח לערער במקרה שהוא רואה את עצמו מקופח.

בהצעת החוק נאמר: "השתנו הפרטים שקבע מנהל הארנונה ושעל פיהם חושב סכום הארנונה, בין אם על-ידי החלטת המועצה ובין על-ידי קביעה חדשה של מנהל הארנונה" — בהתאם לאמור רשאית העירייה לשנות את הקביעה, ומצד אחד תינתן לאזרח הזכות להגיש ערר על הקביעה החדשה.

לכן, חברי הכנסת, אני מבקש לקבל את הצעתו ולהעבירה לדיון בוועדת הפנים.

היו"ר מ. סרדינס:

רשות הדיבור לסגן שר הפנים, לתשובה:

סגן שר הפנים י. ש. בן-מאיר:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת. חבר הכנסת ידיד רוצה לעשות דבר טוב לאזרחי המדינה, אך למעשה מה שהוא מציע הוא דבר שרק יפגע בהם ויקשה עליהם. ייתכן שמבחינת העיריות אולי זה דבר יותר טוב — ועוד אסביר את הדבר — כי זה יקל עליהן את הנבייה. אבל מבחינת האזרח — זה רק מקשה עליו. בשעתה, כאשר העיריות פעלו לפי השומות, הרי היה זה צורך השעה, והיו קיימות ועדות ערר ועידעור, רים, ואחרי זה היתה גם אפשרות לפנות לבית-המשפט, אפשרות הקיימת גם היום.

אולם לפי החוק החדש אשר נתקבל, הרי בכל הרשויות המקומיות במדינה, חוץ מעיריית תל-אביב, בוטלה שיטת השומה, ועכשיו נקבעים המסים על-ידי המבחינים הקבועים בחוק. אותם סוגים או אזורים שמדבר עליהם חבר הכנסת ידיד, אין הם כלל תלויים בדיסקרציה או בשיקול הדעת של הרשות המקומית, אלא הם ברורים וקבועים. אם הבית הוא בית של אבן — הוא כלול בסוג אחד; אם הבית הוא בית של עץ — הוא נכלל בסוג אחר; אם יש בית-שימוש בפנים — זה סוג אחד; אם אין בית-שימוש בפנים — זה סוג אחר. אין בדברים האלה שום ספק. ולמעשה היום, כאשר

מסתבר, לכל הדעות, כי אין לערער על קביעת האזור, ולמעשה, במסגרת החוק הקיים, לא ניתן לערער גם על קביעת הסוג, הנכס ומספר החדרים. מחוגי העירייה נמסר לי, כי במקרה שאזרח פונה ומערער על הקביעה, נעשה בירור פנימי על ידי פקיד הארנונה ולפעמים מתקנים את שיעור התשלום.

מתוך הטבלה שבידי אני למד על ההפרש בין אזור לאזור ובין סוג לסוג. אין לקבל את הקיים כפי שהוא. באשר לחיפה, המצב הוא כזה: מועצת העירייה חילקה את העיר לשלושה אזורים וקבעה שלושה סוגים, לפיהם נקבע המס לחדר. הרי הטבלה המראה את התשלום בהתאם לסוג ולאזור:

אזור	סוג 1	סוג 2	סוג 3
1	115.—	72.—	54.—
2	95.—	62.—	44.—
3	80.—	48.—	35.—

גם כאן יש הפרשים בין סוג לסוג ואין אפשרות לאזרח לערער במקרה שהוא רואה את עצמו מקופח. יש לאפשר לאזרח לערער, במקרה שהוא רואה את עצמו מקופח. גם בעדד חוק מבצעים פקיד העיריות תיקונים ומפחיתים את תשלומי המס, מבורח המציאות. אין להשאיר עניין זה לשיקול דעתו או לטוב לבו של הפקיד המטפל. אין ספק בלבי שהרגשותו של הפקיד תהיה טובה יותר כאשר יפעל מכוח סמכות החוק ולא מתוך שיקול דעת בלבד.

לית מאן דפליג, כי המצב הקיים בעיריות ובמועצות המקומיות אינו מעיד על סדר תקין או על נוהלים דמוקרטיים במדיניות המיסוי בעיריות, וזאת כתוצאה מהעדר חוק.

בעתון "הארץ" מיום 30 בדצמבר 1968 התפרסמה ידיעה שבה נאמר, כי נציבות מס הכנסה שלחה למשרדי מס הרכוש האזרחיים הוראה, לפיה הרוכש דירה מקבלן יהיה זכאי להגיש עירעור גם במקרה שכבר נקבע לדירה שומה בשנה שקדמה לרכישה. באותה ידיעה נאמר: "הוראה זו באה למנוע את התופעה שקבלנים הבונים דירות למכירה אינם מערערים בדרך כלל על השומה הנקבעת לצורך מס רכוש, מתוך ידיעה ברורה, כי נטל המס יועבר בעת עריכת החווה היה רוכש הדירה. כתוצאה מכך — נוצר מצב, שקונה הדירה עמד לפני עובדה מוגמרת בקביעת שווי הדירה לתקופה של חמש שנים, בלי אפשרות לבחון את השומה באמצעות עירעור".

אני מברך בהזדמנות זו את ההוראה הנבונה והצודקת ששלחה נציבות מס הכנסה למשרדי מס הרכוש האזרחיים, הוראה שיש בה לתקן עיוות דין לאזרח, לאיש הקטן.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):

אין אנשים קטנים. כל האנשים שווים, יש לומר: האיש הפשוט.

אורי אבנרי (העולם הזה — כוח חדש):

אין אנשים פשוטים, יש אזרחים מן המניין.

הוא נמצא וסוג הנכס הוגדרו ברשויות המקומיות, ואלה ברורים לכל אחד.

קביעת מנגנון של עדר תחייב גם קביעת תאריכי כים והליכים שיהיו לרעת האזרח הפשוט — ואני מקבל את ההערה של חברי-הכנסת תמיר — שאיננו בקי בכל החוקים וההוראות ולא פעם ניזוק על-ידי אי-מילוי הוראה או אי-הגשת עדר תוך הזמן הקבוע.

למעשה עלתה הצעתו של חברי-הכנסת ירד בוועדת הפנים. דומני שאז הוא ישב בוועדה ואולי גם הוא זה שהעלה אותה בשעה שגדונה הצעת החוק, והוצע להוסיף את העדר. אבל לאחר קבלת ההסברים האלה החליטה או הוועדה לא לעשות זאת. על כן אין אני רואה שום צורך בזה.

אולם בכל זאת, אדוני היזשבראש, כדי לתת אפשרות נוספת לחברי-הכנסת ירד לשכנע את ועדת הפנים — דבר שבזמנו לא הצליח לעשות, ואני בטוח שגם הפעם לא יצליח לעשות — וכן כדי לתת לו עוד אפשרות לקבל את כל ההסברים, אני מסכים להעביר את העניין לוועדה.

הי"ר מ. סרדינס :

אנחנו עוברים להצבעה. יש הצעה אחת: להעביר את הצעת החוק לדיון טרומי בוועדת הפנים.

ה הצ ב ע ה

ההצעה להעביר את הצעת החוק לתיקון פקודת העיריות (עדר על קביעת ארנונה כללית), תשכ"ט—1968, לוועדת הפנים, לדיון טרומי, נתקבלה.

הי"ר מ. סרדינס :

הישיבה הבאה של הכנסת ביום שני הבא בשעה ארבע אחרי-הצהריים. ישיבה זו נעולה.

מקבל אדם חשבון מאת הרשות המקומית, ולדעתו החשבון אינו נכון — והזכיר כבר זאת חברי-הכנסת ירד — הוא מודיע לעיריה: שלחת לי חשבון, למשל, בעד ארבעה חדדים וחצי בעד שבדירתי יש למעשה רק שלושה חדדים וחצי. העיריה בודקת את העניין, ואם זה נכון — וגם חברי-הכנסת ירד הודיע שקיימים דברים כאלה — היא מתקנת את המצב.

אבל מה הדין, למשל, במקרה שאיזו רשות מקומית רוצה לחייב את האנשים בכסף שהם לא חייבים בו, והיא ממציאה להם חשבונות על בית של אבן בן ארבעה חדדים בעוד שלמעשה זהו בית של עץ בן שני חדדים, והאיש שקיבל את החשבון מודיע שנפלה טעות, אולם הרשות המקומית אינו רוצה לתקן, ואז הוא אינו משלם? במקרה זה אין לעיריה דרך לגבות את הכסף. היא יכולה אמנם להטיל עיקול, אבל אז היא מסתכנת, כי אם היא תטיל עיקול, יפנה האדם לבית המשפט, ואז היא לא רק תצטרך להחזיר את הכספים, אלא גם לשלם פיצויים כבדים בעד הדבר הזה. הסיכון הזה הוא גדול ושום רשות מקומית אינה רוצה להסתכן בדרך זו.

מצד אחר, אילו היינו נוהגים גם היום לפי שיטת העררים, שבה נקבע תאריך קבוע עד מתי אפשר לערער, אם חלף התאריך מפסיד אדם את זכותו. הוא גם לא יכול לפנות עוד לבית-המשפט והוא מוכרח לשלם מה שנקבע. לכן השיטה הזאת היא לרעת האזרח. לגבי עיריית תל-אביב, שבה עדיין קיימת ותהיה קיימת עד שנת 1970 שיטת השומה, נשארה בחוק גם השיטה של ועדת עדר, ובכל זאת מתוך 125,000 חייבי מס בתל-אביב הוגשו בסך-הכל 900 בקשות לבקרת לוח השומה. אבל בשום מקום אחד בארץ לא קיימת היום שומה, אלא קביעה עובדתית של נכס מסויים, — דבר שהוא ברור ביותר. גדל הנכס, האזור שבו

הישיבה ננעלה בשעה 13.25.

נספחות

א. סדר-היום לישיבות שנ"ה – שנ"ז

- א. שאילחות. יג. הצעות לסדר-היום.
- ב. חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (השט-חיים המוחזקים על-ידי צבא הגנה לישראל – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), תשכ"ט–1968 (קריאה שנייה ושלישית).
- ג. חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (ביטוח מתנדבים לעבודה בשעת חירום), תשכ"ט–1968 (קריאה שנייה ושלישית).
- ד. חוק הדיינים (תיקון מס' 4), תשכ"ט–1968 (קריאה שנייה ושלישית).
- ה. חוק ועדות חקירה, תשכ"ט–1968 (קריאה שנייה ושלישית).
- ו. חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 2), תשכ"ט–1968 (קריאה שנייה ושלישית).
- ז. חוק המוסד העליון ללשון העברית (תיקון מס' 2), תשכ"ט–1968 (קריאה שנייה ושלישית).
- ח. חוק לימוד חובה (תיקון מס' 4), תשכ"ט–1968 (קריאה שנייה ושלישית).
- ט. חוק לימוד חובה (תיקון מס' 5), תשכ"ט–1968 (קריאה ראשונה) – הצעת חבר-הכנסת מ. אונא.
- י. חוק איגודי מקרקעין (העברת זכויות מקרקעין), תשכ"ט–1968 (קריאה ראשונה) – המשך הדיון.
- יא. חוק לתיקון תקנות-שעת-חירום (תשלומי חובה), תשכ"ט–1968 (קריאה ראשונה).
- יב. חוק אימוץ ילדים (תיקון), תשכ"ט–1968 (קריאה ראשונה).
- יג. הצעות לסדר-היום. יד. הצעת חוק של חבר הכנסת (דיון מוקדם).
- טו. חוק החסינויות וחכויות היתר הדיפלומטיות והקונ-סולריות, תשכ"ח–1968 (קריאה ראשונה) – המשך הדיון.
- טז. חוק הדרכונים (תיקון מס' 3), תשכ"ט–1968 (קריאה שנייה ושלישית).
- יז. החלטת ועדת הכנסת בדבר הוספת סעיפים 31, 33, 37 לתקנון הכנסת.
- יח. חוק שירות התעסוקה (תיקון), תשכ"ח–1968 (קריאה ראשונה).
- יט. חוק שעות עבודה ומנוחה (תיקון), תשכ"ז–1967 (קריאה ראשונה) – דיון.
- כ. חוק הרשות להשכלה גבוהה (הוראה ומחקר), תשכ"ח–1968 (קריאה ראשונה).
- כא. הצעות מעשיות להגברת העלייה מארצות הרווחה (הצעת חבר-הכנסת ב. אבניאל).
- כב. הקדשת אמצעים לזירוז ועידודה של התפתחות המחקר המדעי (הצעת חבר-הכנסת מ. ביבי).
- כג. חוק למניעת הונאה בכשרות, תשכ"ו–1966 (קריאה ראשונה).
- כד. חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (מס' 26), תשכ"ה–1965 (קריאה ראשונה).
- כה. הודעת הממשלה על פעולת צה"ל בשדה התעופה של ביירות.

ב. הצעות לסדר-היום לישיבות שנ"ה – שנ"ז

943. י. בדר (גח"ל): פרסום שיר, הקורא למרד, בעתון "אל קודס".
973. ש. מיקוניס (מק"י): ההודעה החד-צדדית של הנהלת נמל אשדוד על אי-תשלום שכר לפי נורמות וסכנת שיתוק לנמל.

ג. הצעת חוק המוסד העליון ללשון העברית (תיקון מס' 2),

תשכ"ט–1968

1. תיקון סעיף 4 בסעיף 4 לחוק המוסד העליון ללשון העברית, תשי"ג–1953¹, בסעיף קטן (א), אחרי "ולא יותר מעשרים ושלושה" יבוא "חברים בני שבעים וחמש ומעלה לא יבואו במניין זה".

¹ ס"ח תשי"ג, עמ' 168; תשכ"ג, עמ' 65.

ד. הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 4), תשכ"ט—1968

(2) בסעיף קטן (ז), בסופו יבוא "ומנהל מוסד החינוך ישלח אל הוריו של הילד או של הנוער הודעה כאמור בסעיף קטן (ב) (2) ויעביר העתק ממנה לרשות החינוך המקומית".

1. תיקון סעיף 4 לחוק לימוד חובה, תש"ט—1949⁽¹⁾ —
(1) בסיפה לסעיף קטן (ב) (1), אחרי המלים "אלא אם יוכיח", יבוא "מעל לכל ספק";

ה. הצעת חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (השטחים המוחזקים על-ידי צבא הגנה לישראל — שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), תשכ"ט—1968

תשכ"ט—1968

2. תחילה תחילתו של חוק זה היא ביום י' בטבת תשכ"ט (31 בדצמבר 1968).

1. הארכת תוקף תקפן של תקנות-שעת-חירום (השטחים המוחזקים על-ידי צבא הגנה לישראל — שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), תשכ"ז—1967⁽²⁾, מוארך בזה עד יום כ"ב בטבת תש"ל (31 בדצמבר 1969).

הסתייגויות לחוק הנ"ל

מוארך בזה עד יום י"ב בניסן תשכ"ט (31 במארכ 1969).

לסעיף 1 ש. תמיד מציע: במקום הסעיף יבוא:

א. אבנרי מציע: במקום "כ"ב בטבת תש"ל (31 בדצמבר 1969)" יבוא "י"ד בתמוז תשכ"ט (30 ביוני 1969)".

1. תקפן של תקנות-שעת-חירום (השטחים המוחזקים על-ידי צבא הגנה לישראל — שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), תשכ"ז—1967,

ו. הצעת חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (ביטוח מתנדבים לעבודה בשעת חירום), תשכ"ט—1968

2. תחילה

תחילתו של חוק זה היא ביום י' בטבת תשכ"ט (31 בדצמבר 1968).

1. הארכת תוקף

תקפן של תקנות-שעת-חירום (ביטוח מתנדבים לעבודה בשעת חירום), תשכ"ז—1967⁽³⁾, מוארך בזה עד יום כ"ו בסיון תש"ל (30 ביוני 1970).

ז. הצעת חוק ועדות חקירה, תשכ"ט—1968

4. מינוי יושב-ראש ועדה וחבריה

(א) החליטה הממשלה על הקמת ועדת חקירה, תדיע על כך לנשיא בית-המשפט העליון, והוא ימנה את יושב-ראש הוועדה ואת שאר חבריה.

(ב) יושב-ראש ועדת חקירה יהיה שופט של בית-המשפט העליון או שופט של בית-משפט מחוזי; היו בוועדה יותר משופט אחד, יהיה יושב-ראש הוועדה — השופט של בית-המשפט מן הדרגה הגבוהה יותר; ואם היו בה יותר משופט אחד של בית-משפט מדרגה אחת — הוותיק שבהם לכהונה באותו בית-משפט.

(ג) מינוי של שופט לחבר ועדת חקירה אינו טעון הסכמתו של שר המשפטים לפי סעיף 19 לחוק השופטים, תשי"ג—1953⁽⁴⁾.

1. החלטה על הקמת ועדה

ראתה הממשלה שקיים עניין, שהוא בעל חשיבות ציבורית חיונית אותה שעה, הטעון בירור, רשאית היא להחליט על הקמת ועדת חקירה שתחקור בעניין ותמסור לה דין-וחשבון.

2. הגדרת נושא החקירה

בהחלטה על הקמת ועדת חקירה תגדיר הממשלה את העניין שהיה נושא החקירה.

3. מספר חברי הוועדה

ועדת חקירה תהיה של שלושה חברים, זולת אם קבעה הממשלה, לאחר התייעצות עם נשיא בית-המשפט העליון, שהוועדה תהיה של מספר לא-זוגי גדול יותר.

⁽¹⁾ ס"ח תשי"ט, עמ' 287; ס"ח תשי"י, עמ' 126, עמ' 314; ס"ח תשי"ג, עמ' 140.

⁽²⁾ ק"ת 2069, תשכ"ז, עמ' 2741; ס"ח 517, תשכ"ח, עמ' 20.

⁽³⁾ ק"ת 2057, תשכ"ז, עמ' 2607; ס"ח 518, תשכ"ח, עמ' 24.

⁽⁴⁾ ס"ח תשי"ג, עמ' 149.

(2) נדרש להמציא מסמך או מוצג אחר שברשותו ולא המציאו;

(3) נדרש כדין להישבע או להצהיר בהן צדק ולא עשה זאת;

(4) נדרש כדין להשיב על שאלה ולא השיב או השיב ביועין תשובה מתחמקת,

רשאי יושב-ראש הוועדה, על דעת הוועדה, להטיל עליו, אף שלא בפניו, קנס שלא יעלה על 200 לירות*.

(ב) מי שהוטל עליו קנס לפי סעיף קטן (א) שלא בפניו, רשאי יושב-ראש הוועדה, לפי בקשתו ועל דעת הוועדה, לעיין שנית בקנס שהוטל, להפחיתו או לבטלו, והוא יבטלו אם שוכנע שהמבקש נמנע מלעשות כנדרש מסיבות שלא היתה לו שליטה עליהן.

(ג) הטיל יושב-ראש ועדת החקירה קנס לפי סעיף קטן (א), יודיע על כך מיד בכתב לנשיא בית-המשפט העליון, ורשאי הנשיא או שופט אחר של בית-המשפט העליון, בין לפי בקשת מי שהוטל עליו הקנס ובין בלע-דיה, לבטל את הקנס או להפחיתו.

(ד) קנס שהוטל לפי סעיף קטן (א) ייגבה כמו קנס שהטיל בית-משפט בהליך פלילי.

(ה) מי שהוזמן או נדרש כאמור בסעיף קטן (א) ולא נענה והוזמן או נדרש שנית ושוב לא נענה, ללא הצדק סביר, דינו - מאסר שנתיים, ואין בהטלת קנס לפי סעיף קטן (א) כדי למנוע הגשת אישום לפי סעיף קטן זה.

12. צו חיפוש

ראתה ועדת חקירה שיש לערוך חיפוש כדי להבטיח הצגתו של מסמך או מוצג אחר הדרוש לחקירה, רשאי יושב-ראש הוועדה להוציא צו חיפוש; הצו יינתן ויבוצע כדרך צו חיפוש לפי פקודת הפרוצדורה הפלילית (מעצד וחיפושים)⁸.

13. איסוף חומר

(א) ראתה ועדת חקירה שיש צורך באיסוף חומר הדרוש לחקירה, רשאי יושב-ראש הוועדה להטיל תפקיד זה על אדם הכשיר לכך לדעת הוועדה.

(ב) ראתה הוועדה להטיל איסוף חומר על פרקליט מפרקליטות המדינה או על שוטר, יועמדו הללו לרשותה על-ידי היועץ המשפטי לממשלה או המפקח הכללי למשטרת ישראל, לפי העניין.

(ג) סעיפים 9 (א) ו-10 יחולו על איסוף חומר לפי סעיף זה.

14. דינה של עדות

עדות שנמסרה לפני ועדת חקירה או לפני מי שהוטל עליו לאסוף חומר כאמור בסעיף 13, לא תשמש ראיה בהליך משפטי, חוץ ממשפט פלילי בשל מסירת אותה עדות.

15. דין אדם העלול להיפגע

(א) ראתה ועדת חקירה שפלוגי עלול להיפגע מן החקירה או מתוצאותיה, יודיע לו יושב-ראש הוועדה

5. הודעה על הקמת ועדה

הודעה על הקמת ועדת חקירה, על נושא החקירה כפי שהגדירה אותו הממשלה ועל שמות חברי הוועדה, תפורסם ברשומות.

6. חילופי גברי

(א) נפטר חבר ועדת חקירה או נבצר ממנו דרך קבע למלא תפקידו, ימנה נשיא בית-המשפט העליון אדם אחר להיות חבר הוועדה במקומו.

(ב) השתנה הרכב ועדת חקירה, תמשיך הוועדה בעבודתה מן השלב שאליו הגיעה לפני השינוי, זולת אם החליטה על דרך אחרת.

7. סדרי עבודה

ועדת חקירה תקבע את סדרי עבודתה ודיוניה במידה שלא נקבעו בחוק זה או בתקנות לפיו.

8. אי-תלות בסדרי דין ובדיני ראיות

(א) ועדת חקירה אינה חייבת לנהוג לפי סדרי הדין של בית-משפט, והיא רשאית לקבל כל ראיה שהיא בכל דרך הנראית לה מועילה ולקבוע סדרי חקירה של עדים; והכל כשאין בחוק זה או בתקנות לפיו הוראה אחרת לעניין זה.

(ב) ועדת חקירה אינה כפופה לדיני הראיות כשאין בחוק זה הוראה אחרת לעניין זה.

9. סמכויות יושב-ראש

(א) יושב ראש של ועדת חקירה רשאי, על דעת הוועדה,

(1) להזמין, ולחזור ולהזמין, אדם לבוא לפני הוועדה ולהעיד או להציג מסמכים או מוצגים אחרים שברשותו;

(2) לחייב עד להעיד בשבועה או בהן צדק בהתאם להוראות החיקוק החל בבית-משפט אזרחי לעניין זה;

(3) לכפות התייצבותו של אדם שלא ציית להזמנה לפי פיסקה (1) ולא הצטדק על כך בדרך המניחה את הדעת;

(4) לצוות על גביית עדות בחוץ-לארץ.

(ב) סמכויותיו של יושב-ראש הוועדה לעניינים אלה יהיו כשל בית-משפט בהליך אזרחי.

10. דינו של עד

(א) מי שהוזמן להעיד או להציג מסמך או מוצג אחר לפני ועדת חקירה, חובותיו יהיו כשל נחקר לפי סעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות)¹.

(ב) סעיף-קטן (א) אינו בא לגרוע מסעיפים 45 עד 50 לפקודת העדות².

11. סירוב להעיד

(א) מי שנתקיים בו אחד מאלה:

(1) הוזמן לבוא לפני ועדת חקירה ולא בא, או בא ועזב ללא רשות את מקום דיוני הוועדה בטרם מסר עדותו;

¹ חוקי א"י, כרך א', פרק ל"ד, עמ' 439.

² חוקי א"י, כרך א', פרק כ"ד, עמ' 650.

³ חוקי א"י, כרך א', פרק ל"ג, עמ' 431.

(ג) הוועדה רשאית, אם ראתה זאת לנכון, לפרסם את הפרוטוקול של דיוניה, כולו או מקצתו.

21. זכותו של חשוד בעבירה

העלה דיין-חשבון של ועדת חקירה חשד שאדם פלוני עבר עבירה, והוחלט שלא להעמידו לדין בשל אותה עבירה, יודיע לו היועץ המשפטי לממשלה, לבקשתו, את נימוקי ההחלטה ויפרסם, לבקשתו, את הנימוקים ברבים.

22. הדין-חשבון אינו ראיה

דין-חשבון של ועדת חקירה לא ישמש ראיה בכל הליך משפטי.

23. נושא המחייב סודיות

קבעה הממשלה, באישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, שהעניין נושא החקירה או דיוני הוועדה מחייבים סודיות, יחולו ההוראות הבאות, זולת אם החליטה הממשלה, באישור כאמור, לסטות מהן, כולן או מקצתן:

- (1) לא תפורסם הודעה על הקמת ועדת חקירה;
- (2) הוראות סעיף 38 לחוק דיני העונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים), תשי"ז-1957, יחולו, בשינויים המחוייבים;
- (3) מי שהתייצב לפני הוועדה לפי סעיף 15 לא ייצגו אלא עורך-דין שאושר לשמש סניגור לפי סעיף 318 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ז-1955³;
- (4) דיוני הוועדה יתקיימו בדלתיים סגורות;
- (5) הוועדה תגיש את הדין-חשבון שלה גם לוועדת החוץ והבטחון של הכנסת;
- (6) הוועדה לא תפרסם את הדין-חשבון שלה או את הפרוטוקול של דיוניה.

24. חסינות של חבר ועדה

מי שמכהן או כיהן כחבר של ועדת חקירה תהיה לו, בקשר לתפקידו כחבר הוועדה, כל חסינות הנתונה על-פי דין לשופט, ולעניין סעיף 131 לפקודת החוק הפלילי, 1936⁴, יהיה גם הוא בכלל "שופט".

25. תיקון פקודת החוק הפלילי, 1936

בפקודת החוק הפלילי, 1936.

- (1) בסעיף 117(1), פסקה רביעית, אחרי "או בית הדין" יבוא "או ועדת החקירה";
- (2) בסעיף 119, אחרי "או בית דין" יבוא "או ועדת חקירה";
- (3) בסעיף 120א, בסוף הגדרת "רשות" יבוא "וכן ועדת חקירה או מי שנתמנה לפי סעיף 13 לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968";

26. איסור פרסום

המפרסם, ללא אישור, דבר מתוך חומר שהועמד לרשותו כאמור בסעיף 15, או מפרסם דבר מתוך דיון

במה הוא עלול להיפגע ויעמיד לרשותו, בדרך שימצא לנכון, את חומר הראיות הנוגע לאותה פגיעה והנמצא בידי הוועדה או בידי מי שהוטל עליו לאסוף חומר לפי סעיף 13.

(ב) אדם שהודע לו כאמור בסעיף קטן (א) רשאי להתייצב לפני הוועדה, אם בעצמו ואם על-ידי עורך-דין, להשמיע דברו ולחקור עדים, אף אם כבר העידו לפני הוועדה, ורשאית הוועדה להחזיר לו להביא ראיות, והכל בעניין הפגיעה כאמור.

(ג) מי שהועמד לרשותו חומר ראיות כאמור בסעיף קטן (א) לא יפרסם דבר מתוך החומר, אלא באישור מוקדם מאת הוועדה.

16. היועץ המשפטי לממשלה

היועץ המשפטי לממשלה רשאי, בעצמו או על-ידי נציגו, להתייצב לפני ועדת חקירה, במסגרת הסדרים שנקבעו לפי סעיפים 7 ו-8, לקחת חלק בחקירת העדים ולהשמיע דברו, והוא יעשה כן לפי פניית הוועדה.

17. מינוי עורך-דין

ועדת חקירה רשאית להטיל על עורך-דין שאינו בשירות המדינה לסייע לה בכל עניין שתמצא לנכון, ובכלל זה חקירת העדים המעידים בפני הוועדה.

18. מובטות הדיון

(א) ועדת חקירה תדון בפומבי; ואולם רשאית היא לקיים דיון, כולו או מקצתו, בדלתיים סגורות אם ראתה צורך בכך לשם שמירה על בטחון המדינה, לשם הגנה על המוסר או לשם הגנה על שלומו של קטין.

(ב) הוראות סעיפים 38(ד), 39, 40(ב), (ד) ו-41, 42 ו-43 לחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957¹, יחולו, בשינויים המחוייבים, לגבי ועדת חקירה, והוראות סעיף 38 לחוק דיני העונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים), תשי"ז-1957², יחולו, בשינויים המ- חוייבים, לגבי אדם המחייב לפני הוועדה כאמור בסעיף 15; הסמכויות הנתונות לפי ההוראות האמורות לבית- המשפט יהיו נתונות ליושב-ראש הוועדה.

19. דין-חשבון הוועדה

(א) בגמר דיוניה תערוך ועדת חקירה דין-חשבון על תוצאות חקירתה ועל המלצותיה, אם תמצא לנכון להוסיף המלצות, ותגיש את הדין-חשבון לממשלה.

(ב) חבר הוועדה, שחלק על דין-חשבון הוועדה, תצורף דעתו החולקת לדין-חשבון.

20. פרסום

(א) ועדת חקירה תפרסם ברבים את הדין-חשבון שלה סמוך אחרי הגשתו לממשלה; ואולם רשאית היא שלא לפרסם את הדין-חשבון, כולו או מקצתו, אם ראתה צורך בכך לשם שמירה על בטחון המדינה, לשם הגנה על המוסר או לשם הגנה על שלומו של קטין.

(ב) החליטה הוועדה שלא לפרסם דבר מתוך הדין-חשבון, תודיע ברבים על הגשת הדין-חשבון לממשלה ועל החלטתה שלא לפרסמו.

¹ ס"ח תשי"ז, עמ' 148.

² ס"ח תשי"ז, עמ' 172.

³ ס"ח תשט"ז, עמ' 171.

⁴ ע"ר 1936, תוס' 1 מס' 652, עמ' 263.

28. שמירת סמכויות ותיאום חיקוקים
(א) אין בחוק זה כדי לגרוע מסמכותו של שר למנות ועדת בירור לשם בדיקת עניין שבתחום תפקידיו, ובלבד שלא נתמנתה לגבי ועדת חקירה לפי חוק זה; נתמנתה ועדת חקירה בעניין האמור, לא תמשיך ועדת הבירור בפעולתה.

(ב) מקום שעל-פי חיקוק נתונות לאדם או לרשות, או שאפשר ליתן להם, סמכויות של ועדת חקירה לפי פקודת ועדות חקירה¹, ומקום שאדם או רשות הוסמכו בחיקוק לאסוף ראיות לשם הפעלת סמכותם על-פי דין — יחולו עליהם הוראות סעיפים 9 עד 11 בשינויים המחוייבים.

29. מניעת אצילה
סמכויות הממשלה לפי חוק זה אינן ניתנות לאצילה.

30. ביטול
פקודת ועדות חקירה — בטלה.

31. ביצוע ותקנות
שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל דבר הנוגע לביצועו, לרבות סדרי דין בוועדות חקירה.

של ועדת חקירה שהתקיים בדלתיים סגורות או מתוך דין-וחשבון או פרוטוקול של ועדת חקירה שלא פורסם, דינו — מאסר שישה חודשים.

27. הוצאות ושכר
(א) חבר ועדת חקירה זכאי לקבל הוצאות בסכומים שיקבע מנהל בתי-המשפט; מנהל בתי-המשפט רשאי לפסוק לחבר ועדת חקירה שכר בסכום שיקבע אם ראה זאת מוצדק בנסיבות העניין.

(ב) עד שהוזמן להעיד או להציג מסמך או מוצג אחר לפני ועדת חקירה, רשאי יושב-ראש הוועדה לפסוק לו דמי נסיעה ולינה ושכר בטלה כמו לעד שהוזמן להעיד לפני בית-המשפט.

(ג) אדם שהוטל עליו לאסוף חומר כאמור בסעיף 13 והוא אינו בשירות המדינה, ועורך-דין שהוטל עליו תפקיד כאמור בסעיף 17, זכאי לקבל, בנוסף על הוצאותיו הסבירות, שכר בסכום שתקבע הוועדה.

(ד) מי שהתנייב לפני ועדת חקירה כאמור בסעיף 15, רשאית הוועדה לפסוק לו את הוצאותיו, ובכללן הוצאות הייצוג, בסכום שתקבע.

(ה) הסכומים האמורים בסעיף זה ישולמו מאוצר המדינה.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 3
י. רפאל מציע:
במקום הסעיף יבוא:
"3. ועדת חקירה תהיה של לא פחות משלו-שה חברים, אולם בכל מקרה — של מספר לא-זוגי".

לסעיף 4
י. קלינגהופר מציע:
בסעיף קטן (ב), במקום "שופט של בית-המשפט העליון או שופט של בית-משפט מחוזי" יבוא "שופט כמשמעותו בחוק השופטים, תשי"ג-1953".

מ. אונא מציע:
בסעיף קטן (ב), ברישה, במקום הקטע הראשון יבוא "היה בוועדה שופט, יהיה הוא יושב-ראש הוועדה".

י. רפאל מציע:
במקום סעיף 4 יבוא:

"(א) נשיא המדינה ימנה את יושב-ראש ועדת החקירה וחבריה על-פי המלצה של ועדת מינויים קבועה. ועדת המינויים תהא מורכבת משבעה חברים, אשר שניים מהם יתמנו על-ידי הממשלה, שניים על-ידי הכנסת, שניים על-ידי בית-המשפט העליון ואחד על-ידי בית-הדין העליון לערעורים".

(ב) היה בוועדה שופט, יהיה הוא יושב-ראש הוועדה. היו בוועדה יותר משופט אחד, יהיה יושב-ראש הוועדה השופט של בית-המשפט מן הדרגה הגבוהה יותר.

לסעיף 1
ר. ארני מציע:
אחרי "להחליט" יבוא "באישור הכנסת".

מ. אונא מציע:
המלה "חיונית" תימחק.

ש. תמיד מציע:
במקום "ציבורית חיונית אותה שעה" יבוא "ציבורית שאינו ניתן לבירור — באותה שעה — בבית-משפט".

א. אבנדי מציע:
במקום סעיף 1 יבוא סעיף זה:

"1. ראו הכנסת, או הממשלה או בית-המשפט העליון בהרכב מיוחד של חמישה שופטים, ולאחר שהוגשה לבית המשפט עתירה מתאימה, שיש צורך לבדר עניין בעל חשיבות ציבורית חיונית, רשאי כל אחד מן הגופים הנ"ל (להלן — "הגוף הממנה") להחליט על הקמת ועדת חקירה שתחקור בעניין ותמסור לגוף הממנה דין-וחשבון על תוצאות החקירה".
אם תתקבל הסתייגות זו יחולו שינויים מתאימים בסעיפים 2, 3 ו-4.

ת. טובי מציע:
אחרי "הממשלה" יבוא "או הכנסת" ובמקום "עניין שהוא בעל חשיבות ציבורית חיונית אותה שעה" יבוא "עניין בעל חשיבות ציבורית הקשור בפעילות של מוסדות השלטון המרכזי או המקומי על זרועותיו".

¹ חוקי א"י, כרך א', פרק כ"א, עמ' 152.

יבוא: "את כל חומר הראיות הנמצא בידי הוועדה או בידי מי שהוטל עליו לאסוף חומר לפי סעיף 13".

לסעיף 16

ש. תמיד מציע:

במקום סעיף זה יבוא:

"ראתה ועדת חקירה צורך בכך, תורה ליועץ המשפטי לממשלה להתייצב לפניו, לקחת חלק בחקירת העדים ולהשמיע את דברו, ואם עשתה כן, תודיע על כך לכל צד מעוניין, ותאפשר לו, אם ביקש, בעצמו או על-ידי בא-כוחו, להתייצב לפניו, לקחת חלק בחקירת העדים ולהשמיע את דברו".

לסעיף 17

ש. תמיד מציע:

למחוק סעיף זה.

לסעיף 19

י. רפאל מציע:

אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) 'נתגלו עובדות או/ו ראיות חדשות בנושא החקירה, העשויות לדעת היועץ המשפטי לממשלה לשנות את תוצאות החקירה, תיערך חקירה חוזרת באותו עניין על-ידי ועדת חקירה אחרת'."

הוספת סעיף

י. ה. קליגנהופר מציע:

אחרי סעיף 19 יבוא:

"19א. (א) משהוגש דין-יחשבון לפי סעיף 19, לא תוקם ועדת חקירה לחקירה חוזרת באותו עניין, אלא אם נתגלו עובדות חדשות או ראיות חדשות העשויות לדעת היועץ המשפטי לממשלה ונשיא בית-המשפט העליון, לבדן או ביחד עם החומר שהיה בפני ועדת החקירה הראשונה, לשנות את תוצאות החקירה."

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לגרוע מהוראות סעיף 22 לחוק יסוד: הכנסת."

לסעיף 20

ת. טובי מציע:

בסעיף קטן (א), במקום "סמוך לאחר הגשתו לממשלה" יבוא "לא יאוחר מחודש ימים מגמר הדיונים".

לסעיף 23

ת. טובי ו.ש. תמיד מציעים:

למחוק סעיף זה.

לסעיף 29

מ. אונא מציע:

למחוק סעיף זה.

אחרי סעיף 29

ש. תמיד מציע:

אחרי סעיף 29 יבוא:

"29א. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מהאמור בסעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת."

(ג) היה בוועדה דיין, ישמש הוא יושב-ראש הוועדה. היו בוועדה שופט וגם דיין, יהיה יושב-ראש אחד מהם על-פי החלטת ועדת המינויים".

אם ההסתייגות הנ"ל תתקבל יתקון גם סעיף 6(א), ובמקום המלים "ימנה נשיא בית-המשפט העליון אדם אחר" יבוא "יתמנה אדם אחר כאמור בסעיף 4(א)".

לסעיף 12

י. ה. קליגנהופר מציע:

למחוק סעיף זה.

י. רפאל מציע:

למחוק את הסעיף.

לסעיף 13

י. שופמן מציע:

אחרי "הדרוש לחקירה" יבוא "והוועדה אינה יכולה לבצע את איסוף החומר בעצמה".

לסעיף 15

א. אבנרי מציע:

במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) מי שעלול להיפגע על-ידי החקירה תתיר לו הוועדה, מיזמתה או לפי בקשתו, להתייצב לפני הוועדה, להביא ראיות, לחקור עדים ולהשמיע דברו, אם בעצמו ואם על-ידי עורך-דין".

ש. תמיד מציע:

במקום סעיף זה יבוא:

"15. (א) היה אדם פלוני עלול להיפגע על-ידי החקירה, תביא הוועדה דבר זה לידיעתו, ובכל מקרה, אם ביקש זאת הנפגע, תמציא לו הוועדה את כל החומר שהוגש לה, לדבות כל העדויות שהושמעו בפניה, וכן כל החומר שרכז בידי מי שהוועדה הסמיכתהו לכך, ותאפשר לו להתייצב בפניה, להביא ראיות ועדויות, לחקור עדים, ולהשמיע דברו, אם בעצמו ואם על-ידי עורך-דין, ולהשתתף בדיון-ים, כאילו היה נאשם או נתבע בבית משפט. (ב) הוועדה תסייע לאדם העלול להיפגע בהבאת ראיותיו, דין המוזמנים על-ידיו לעדות, והמסמכים שיבקש להביא, הן אלו הנמצאים בישראל והן אלו המצויים בחוץ-לארץ, לעניין חיוב הופעתם והצגתם, כדין עדים והצגת מסמכים בפני בית-משפט רגיל."

(ג) לא תקבל ועדת חקירה החלטה או ממצא שיש בהם כדי לפגוע בשמו של אדם, אלא על סמך ראיות הכשרות להתקבל בבית-משפט אילו הוגש משפט באותו עניין".

ת. טובי מציע:

אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) זכותו של כל אדם המופיע לפני ועדת חקירה להיות מיוצג בכל שלב משלבי דיוניה על-ידי עורך-דין".

י. רפאל מציע (אם ההסתייגות של חבר הכנסת

ש. תמיד לא תתקבל):

בסעיף 15(א), אחרי המלים "ויעמיד לרשותו"

ח. הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (ערר על קביעת ארנונה כללית), תשכ"ט-1968

(הוגשה על-ידי חבר הכנסת מ. ידיד)

280. ערעור לבית משפט מחוזי

(א) העורר או מנהל הארנונה רשאים תוך 30 יום מיום שנמסרה להם החלטת ועדת הערר לערער עליה לפני בית-המשפט המחוזי שבתחום שיפוטו נמצא מושב ועדת הערר.

(ב) הערעור יוגש בצורת בקשה בדרך המרצה.
(ג) בית-המשפט הדן בערעור יהיה של שופט אחד.

(ד) אין לערער על החלטת בית-המשפט אלא ברשות, ובנקודה משפטית בלבד.

דברי הסבר

על-פי פקודת העיריות היתה רשאית עיריה להטיל ארנונות רכוש על בעלי נכסי דלא-ניידי וארנונה כללית על מחזיקי אותם נכסים.

משאוחד מס הרכוש העירוני עם מס הרכוש הממשלתי נותרה לעיריה הסמכות להטיל ארנונה כללית על מחזיקי נכסים. הארנונה נקבעת בהתחשב בנתונים כגון סוג הבניין, המקום בו הוא נמצא, מספר החדרים וכדומה (בהבדל מארנונות רכוש שהיתה נקבעת על-פי שווי הנכס שהיה נתון להערכה). היות ונתונים אלה מהווים מבחנים אובייקטיביים וסכום הארנונה שאדם חייב בו הוא תוצאה מסתברת של אותם נתונים אין קיימת זכות ערר לגבי ארנונה כללית.

אף-על-פי-כן נמצא כי מתגלעים חילוקי-דעות בין האזרח והעיריה לגבי הנתונים שעל-פיהם מחושבת הארנונה, ולכן יש לקבוע זכות ערר על קביעת העיריה. לשם כך בא החוק המוצע.

זכות הערר על-פי החוק המוצע תהא מוגבלת לערר אחד לכל חמש שנים ובמקביל לכך נקבע, כי מנהל הארנונה לא יוכל לשנות את הפרטים שעל פיהם הוא מחשב את סכום הארנונה, אלא אחת לחמש שנים. כל זאת אמור כל עוד אין שינוי אובייקטיבי בנתוני החישוב. משיש שינוי כזה רשאי המנהל מחד גיסא לשנות את קביעתו ומאידך גיסא רשאי האזרח לערור על הקביעה החדשה.

הערר יוגש לוועדות ערר שימונו על-ידי שר המשפ- טים ובידי אלה יהיו סמכויות הנתונות לוועדות חקירה על-פי פקודת ועדות חקירה.

על החלטת ועדת הערר רשאים גם המנהל וגם האזרח לערער לבית-המשפט המחוזי ועל החלטת בית- המשפט המחוזי אפשר להגיש ערר לבית המשפט העליון רק ברשות, ובנקודה משפטית בלבד.

1. הוספת סעיפים 280א-280

אחרי סעיף 280 לפקודת העיריות ⁽¹⁾ יבוא:

"280א. מנהל הארנונה

המועצה תמנה אחד מפקידי העיריה להיות מנהל הארנונה. המנהל רשאי באישור המועצה לאצול לפקיד אחל, אם דרך כלל אם לסוג מסויים של עניינים ואם לעניין מסויים או לאזור מסויים, מתפקידיו או מסמכויותיו לפי הפקודה.

280ב. הודעת תשלום

לא יאוחר מ-15 יום לפני המועד לתשלום הראשון של הארנונה שנקבע לפי סעיף 274(2) ⁽²⁾, ישלח מנהל הארנונה הודעת תשלום לכל מי שחייב בתשלום ארנונה ויפרט בה את הסכום שהוא חייב בו ואת הפרטים שעל פיהם חושב הסכום.

280ג. ערר

הרואה עצמו מקופח בהודעת תשלום, רשאי לערור עליה לפני ועדת ערר, בכתב מנומק, תוך 30 יום מיום שנמסרה לו ההודעה לפי סעיף 280ב.

280ד. סייג לקביעת פרטים והגשת עררים

(א) קבע מנהל הארנונה את הפרטים שעל- פיהם חושב סכום הארנונה שחייב בו אדם לשנה פלונית, לא יהא רשאי לשנות קביעה זו אלא כעבור חמש שנים, זולת אם השתנה פרט מפרטים אלה, אם על-פי החלטת המועצה או משום שינוי בנכס.

(ב) הוגש ערר על-פי סעיף 280ג, לא יוגש ערר נוסף אלא לאחר עבור חמש שנים לפחות מיום שהוגש ערר לאחרונה.

הוראה זו לא תחול אם -

- (1) השתנו הפרטים שקבע מנהל הארנונה ושעל-פיהם חושב סכום הארנונה, בין אם על-ידי החלטת המועצה ובין על-ידי קביעה חדשה של מנהל הארנונה.
- (2) היה שינוי בסוג ובשטח הנכס.

280ה. ועדות ערר

שר המשפטים ימנה ועדות ערר של שלושה, מתוך רשימות מועמדים שיוגשו לו על-ידי הרשויות המקומיות.

לוועדות ערר יהיו כל הסמכויות שאפשר להעניקן לוועדת חקירה על-פי סעיף 5 לפקודת ועדות חקירה.

⁽¹⁾ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197.

סיכום הישיבות

חברי הכנסת: ש. תמיר, י. תמיר, א. חביבי, ש. ארבלי-אלמזליון.

שר-החקלאות ח. גבתי השיב על 9 שאלות של חברי הכנסת: ת. טובי, מ. ארם, א. חביבי, ש. תמיר, ד. לוי, ש. ארבלי-אלמזליון, א. אבנרי.

סגן השר לקליטת העלייה א. אליאב השיב על 16 שאלות של חברי הכנסת: מ. ארם, ד. לוי, ש. תמיר, ש. כהן-צידון, א. אבנרי, ש. ארבלי-אלמזליון, י. גולן, ט. סנהדראי, א. שוסטק.

ראש-הממשלה ל. אשכול מסר הודעה בדבר פשיטת צה"ל על נמל התעופה של ביירות בתגובה על התקפת מטוס "אל על" באתונה. בדיון השתתפו: ש. י. גרוס, ש. פרס, ח. לנדא, י. רפאל, ג. מאיר, ג. פלד, ג. האוזנר, ש. תמיר, מ. וילנר, א. ורדיגר, א. אבנרי, ש. מיקוניס, ש. כהן-צידון, מ. ח. שטרן. ראש הממשלה השיב למשתתפים בדיון.

הצעות לסיכום הדיון הוגשו על-ידי: י. קרגמן בשם סיעות מפלגת העבודה הישראלית, גח"ל, מפד"ל, מפ"ם, המפלגה הליברלית העצמאית, אגודת ישראל, המרכז החפשי, פועלי אגודת ישראל, קידמה ופיתוח, שיתוף ואחווה, הסיעה הדרוזית הישראלית, סיעת האחווה הערבית-יהודית; מ. וילנר בשם הרשימה הקומוניסטית החדשה; א. אבנרי בשם סיעת העולם הזה-כווח חדש; ש. מיקוניס בשם סיעת מק"י. הוחלט: לקבל את ההצעה של י. קרגמן.

ישיבה שני"ן (י"א בטבת תשכ"ט - 1 בינואר 1969)
היו"ר - מ. סרדינס.

א. מזכיר הכנסת ח. ליאור הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

ב. השר מ. בגין השיב על שאלתה של חבר-הכנסת א. אבנרי.

סגן שר האוצר צ. דינשטיין השיב על 10 שאלות של חברי הכנסת: ש. לורנץ, י. תמיר, ש. ארבלי-אלמזליון, ש. תמיר, ש. י. גרוס, ד. לוי, א. אבנרי, מ. ורטמן.

ג. ש. מיקוניס הגיש הצעה לסדר-היום בדבר ההודעה החד-צדדית של הנהלת נמל אשדוד על אי-תשלום שכר לפי נורמות וסכנות שיתוק לנמל. שר-התחבורה מ. כרמל השיב להצעה.

הוחלט: להעביר את ההצעה לוועדה שתקבע על-ידי ועדת הכנסת.

ש. י. גרוס מסר הודעה בדבר הימנעות סיעתו מהצבעה.

ד. י. בדר הגיש הצעה לסדר-היום בדבר פירסום שיר, הקורא למרד, בעתון "אל-קודס". סגן שר הפנים י. ש. בן-מאיר השיב להצעה. א. טיאר הציע להעביר את ההצעה לוועדה.

הוחלט: להסיר את העניין מסדר-היום.

ה. מ. ידיד הגיש הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (ערר על קביעת ארנונה כללית), תשכ"ט-1968.

סגן שר הפנים י. ש. בן-מאיר השיב להצעה.

הוחלט: להעביר את הצעת החוק לוועדת הפנים.

ישיבה שני"ה (ט' בטבת תשכ"ט - 30 בדצמבר 1968)
היו"ר - ק. לוז; ר. הקטין.

א. מזכיר הכנסת ח. ליאור הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

ב. ראש-הממשלה ל. אשכול השיב על 8 שאלות של חברי הכנסת: א. אבנרי, א. חביבי, א. טיאר, ש. תמיר, ג. פלד.

שר-התיירות מ. קול השיב על 3 שאלות של חברי הכנסת: ד. לוי, א. ורדיגר, ש. תמיר.

שר-הבריאות י. ברזילי השיב על 7 שאלות של חברי הכנסת: י. תמיר, ט. סנהדראי, א. אבנרי, ב. עזיאל, א. חביבי, ש. ארבלי-אלמזליון, י. גולן. סגן שר הפנים י. ש. בן-מאיר השיב על 16 שאלות של חברי הכנסת: ש. כהן-צידון, ש. תמיר, מ. בן-פורת, א. אבנרי, א. טיאר, ר. צברי, א. חביבי, א. שוסטק, ג. פלד, י. תמיר.

סגן שר החינוך והתרבות א. ידלן השיב על 6 שאלות של חברי הכנסת: ר. צברי, ש. מיקוניס, א. חביבי, ד. לוי, א. אבנרי.

ג. א. דימלט (יו"ר ועדת החינוך והתרבות) הביא לקריאה שנייה חוק המוסד העליון ללשון העברית (תיקון מס' 2), תשכ"ט-1968.

הוחלט: לקבל את החוק.

ד. א. דימלט (יו"ר ועדת החינוך והתרבות) הביא לקריאה שנייה חוק לימוד חובה (תיקון מס' 4), תשכ"ט-1968.

הוחלט: לקבל את החוק.

ה. ד. הכהן (יו"ר ועדת החוק והבטחון) הביא לקריאה שנייה חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (השטחים המוחזקים על-ידי צבא הגנה לישראל - שיפוט בעבירות ונזרה משפטית), תשכ"ט-1968. בוויכוח השתתפו: ש. תמיר, א. אבנרי, ד. הכהן השיב למתווכחים.

הוחלט: לקבל את החוק.

ו. מ. ארם (יו"ר ועדת העבודה) הביא לקריאה שנייה חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (ביטוח מתנדבים לעבודה בשעת חירום), תשכ"ט-1968.

הוחלט: לקבל את החוק.

ז. מ. אונא (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט) הביא לקריאה שנייה חוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968. בוויכוח השתתפו: ד. ארזי, ש. תמיר, א. אבנרי, ת. טובי, י. רפאל, י. קלינגהופר, י. שופמן, מ. אונא. שר-המשפטים י. ש. שפירא, מ. אונא, וח. י. צדוק השיבו למתווכחים.

הוחלט: לקבל את החוק.

ישיבה שני"ו (י' בטבת תשכ"ט - 31 בדצמבר 1968)

היו"ר - ק. לוז; א. בן-אליעזר.

א. מזכיר הכנסת ח. ליאור הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

ב. שר-המשטרה א. ששון השיב על 4 שאלות של

תוכן העניינים

עמוד

הישיבה השלוש-מאות וחמישים ושמונה של הכנסת השישית (ט"ז טבת תשכ"ט – 6 ינואר 1969)

983	א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
983	ב. חוק התקציב לשנת 1969/70, תשכ"ט–1969 (קריאה ראשונה)
988	ג. החלטה בדבר הסמכת ועדת הכספים לפתוח בדיוניה על התקציב
988	ד. חוק איגודי מקרקעין (העברת זכויות מקרקעין), תשכ"ט–1968 (קריאה ראשונה) – המשך הדיון
992	ה. חוק הדיינים (תיקון מס' 4), תשכ"ט–1969 (קריאה שניה וקריאה שלישית)
993	ו. חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 2), תשכ"ט–1969 (קריאה שניה וקריאה שלישית)
999	ז. הצעה לסדר-היום
1009	ח. חוק להסדרת המדיניות בבירות העולם
1009	ט. חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 12), תשכ"ט–1969 (קריאה שניה וקריאה שלישית)
1010	ט. חוק לתיקון פקודת ביטוח כלי רכב של מנוע (סיכוני צד שלישי) (מס' 2), תשכ"ט–1969 (קריאה שניה וקריאה שלישית)

הישיבה השלוש-מאות וחמישים וחשע של הכנסת השישית (י"ז טבת תשכ"ט – 7 ינואר 1969)

1012	א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
1012	ב. שאילתות ותשובות
1012	1. פיצויים לדיירים והעברתם מסביבת הכותל המערבי
1012	2. תקציב ופעולות לשיקום ירושלים שבתוך החומות
1013	3. מדיניות הממשלה בעניין שילוב השטחים המוחזקים בכלכלת ישראל
1013	4. היחס לערכי דת בטקס זכרון
1014	5. החלטת הממשלה בעניין הקמת מפעלים בשטחים המוחזקים
1014	6. ויכוחים פומביים בין שרים
1014	7. ידיעה בעתונות על דברי ראש הממשלה בעניין הקמת יחידה פלשתיאית אוטונומית
1015	8. מגעים לשיחור המטוסים שרכשה ישראל בצרפת
1015	9. ידיעות על מועד הספקת מטוסי "פאנטום" לישראל
1015	10. דרישה למנוע עיכוב בהספקת מטוסי "פאנטום" לישראל
1015	11. פגישות שרים עם נציגים רשמיים הבאים לישראל בענייני המזרח התיכון
1016	12. ידיעות על מועד הספקת מטוסי "פאנטום" לישראל
1016	13. ידיעה על תביעה ל"הזות הגבול" בעמק הירדן
1016	14. עמדת ראש הממשלה לגבי הצהרות אישיות של שרים
1016	15. עמדת הממשלה בעניין הקמת אנדרטות לחללים הערביים בירושלים
1016	16. ידיעה על חילופי איגרות בין ישראל וארצות-הברית בעניין הספקת מטוסי "פאנטום" לישראל
1016	17. דיון בבעיית החזרת הרכוש של תושבי ירושלים המזרחית
1017	18. דרישה לאסור פעולות תיווך על-ידי עורכי-דין
1017	19. מניעת פגיעה בכבודו ובסמכותו של בית-המשפט
1017	20. פרטים על החוברת "מעט מהרבה"
1018	21. תוצאות החקירה בתלונתו של עותמן אל-אערג'
1018	22. סיבת מעצרו ושיחרורו של שלוש נשים ערביות, שהשתתפו בפעולות עוינות לישראל
1018	23. הסדר להסעת חיילים
1019	24. הסיבה למכירת חלק ממפעל "תדיראן" לחברה אמריקאית
1019	25. נתונים על מעשי חבלה ברצועת עזה
1019	26. מתן רשות למר אדואר טועמה אליאס לביקורים אצל משפחתו
1019	27. סיוע שלטונות ירדן לאירגוני החבלה
1020	28. הסיבה להטלת צו ריתוק על מר נגיב פאהום
1020	29. הסיבה להטלת צו ריתוק על מר חליל טועמה
1020	30. הסיבה להטלת צו ריתוק על מר אדואר טועמה אליאס
1020	31. דברי גיוני מפי אישים ערביים על הפיצוץ בשוק מחנה-יהודה בירושלים
1021	32. פעולות כוחות הבטחון של ישראל נגד החבלנים
1021	33. דברי גיוני מפי אישים ערביים על הפיצוץ בשוק מחנה-יהודה בירושלים
1021	34. הקמת סככות במקומות ההמתנה של חיילים להסעה
1021	35. פעולת צה"ל נגד חיל המשלוח העיראקי בירדן
1021	36. נסיבות מותו של טייס ישראלי בירדן

1022	37.	פירסום מאמר על קהילת סלונקי ב"מחניים"
1022	38.	הסיבה לעיכוב טקס חלוקת אלבום פיקוד הדרום
1022	39.	דברי שר הבטחון על מדיניות ארצות-הברית לגבי המזרח התיכון
1022	40.	שיחתו של שר הבטחון עם הנשיא הנבחר של ארצות-הברית
1023	41.	נתונים על חיל המשלוח העיראקי בירדן
1023	42-43.	הכחשת ידיעות ממצרים על פעולות חבלה בסיני
1023	44.	איסור הופעת חיילים בפני בית המשפט במדים
1023	45.	הצהרות שר הבטחון בראיון טלוויזיה בארצות-הברית
1024	46.	דברי שר הבטחון על המדיניות הצפויה של ארצות-הברית לגבי המזרח התיכון
1024	47.	ידיעה בעניין קיום בחירות למועצות מקומיות בשטחים המוחזקים
1024	48.	שמועה בעניין העברת כסף מירדן למימון פעולות "אל-פתח"
1024	49.	נתונים על מפעלי "כימיקלים לישראל"
1025	50.	הגדלת מספר מקומות האיכסון לתיירים בישראל
1026	51.	הגדלת התיירות לבאר-שבע
1027	52.	פרטים על התיירות בעונת החורף
1027	53.	הנימוקים לגביית דמי מסירה בעד חבילות וצורות
1027	54.	מניעת תקלות בשירות הטלפון
1028	55.	מסירת דברי דואר לנמענים, במעטפות גדולות
1028	56.	מניעת תקלות ומחסור בתאי טלפון ציבוריים בלוד
1029	57-58.	מניעת תקלות ומחסור בתאי טלפון ציבוריים בלוד
1029	59.	הפעלת משדרי טלוויזיה בכל חלקי הארץ
1029	60.	כלילת מספרי טלפון חדשים בספר הטלפונים החדש
1030	ג.	חילופי גברי בוועדות הכנסת
1030	ד.	הקדשת אמצעים לזיכרון ועידודה של התפתחות המחקר המדעי
1035		דיון

הישיבה השלוש-מאות-ושישים של הכנסת השישית (י"ח טבת תשכ"ט - 8 ינואר 1969)

1052	א.	מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
	ב.	הצעה לסדר-היום
1052		הוראות החשיפה הקרובות
	ג.	שאלות ותשובות
1056	1.	תכנית התנחלות בשטחים המשותפים
1056	2.	הודעה על התנגדות ישראל להסדר כפי
	ד.	הצעות לסדר-היום
1058	1.	הצעה להעביר את בית-הספר החקלאי מקוה-ישראל למקום אחר
1064	2.	ההוראות החדשות של חברת "שינוע" בעניין עבודת פועלי נמל חיפה בליל שבת
1067	ה.	חוק שירותי הכבאות (תיקון), תשכ"ט-1969 (קריאה שנייה וקריאה שלישית)
1069	ו.	חוק הדרכונים (תיקון מס' 3), תשכ"ט-1969 (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

נספחות

1071	א.	סדר-היום לשיבות שני-ח-ש"ס
1071	ב.	הצעות לסדר-היום לשיבות שני-ח-ש"ס
1071	ג.	הצעת חוק הדיינים (תיקון מס' 4), תשכ"ט-1969
1071		הסתייגות לחוק הנ"ל
1072	ד.	הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 2), תשכ"ט-1969
1075		הסתייגות לחוק הנ"ל
1075	ה.	הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 12), תשכ"ט-1969
1076		הסתייגות לחוק הנ"ל
	ו.	הצעת חוק לתיקון פקודת ביטוח כלי רכב של מנוע (סיכוי צד שלישי) (מס' 2), תשכ"ט-1969
1076		הצעת חוק שירותי הכבאות (תיקון), תשכ"ט-1969
1077		הסתייגות לחוק הנ"ל
1077	ח.	הצעת חוק הדרכונים (תיקון מס' 3), תשכ"ט-1969
1078		הסתייגות לחוק הנ"ל